

BUDAPESTI NAPLÓ

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
József-körút 18.

Főszerkesztő: VÉSZI JÓZSEF.
Felelős szerkesztő: BRAUN SÁNDOR.
Kiadja: A SZERKESZTŐSÉG.

Egész évre 14 frt, 1/2 évre 7 frt, 1/4 évre 3 frt 50 kr.,
egy hónapra 1 frt 20 kr.
Egyes szám Budapesten 4 kr., vidéken 5 kr.

Ausztria lázadása.

Budapest, november 14.

(v.) Hát most már egészen komoly a dolog. Eddig lehetett léhaság vagy botlás; most már nem lehet semmi egyéb, csak renitencia, mely fel akarja rugni az egész kiegyezést. Az aranycsinyről beszélünk, amely az osztrák képviselőház többségének akarata a múlt héten megtámadta az önálló rendelkezés jogalapján létrejött gazdasági kiegyezésnek sarkalatos elvét: a viszonszóságot. Ha akkor megtámadta, ma már tovább ment egy jókora lépéssel: határozottan meg is sértette azt. A csinytevő bizottság ma ismét összéült a kormány felkérésére, hogy higgadtabb fővel s a következmények alaposabb mérlegelésével újabb megfontolás tárgyává tegye minapi határozatát. Óráig tartó tárgyalásának eredménye megint csak az lett, hogy nem szolgáltatja ki a valutaszabályozás céljaira szánt aranyat. Ime, a renitenciának nyíltan bevallott szándéka, amely — bármely oldalról nézzük is a dolgot — a kiegyezés tekintetében egészen új helyzetet teremt.

Az első határozatnál még feltehetjük, hogy csupán kellemetlen látszattal van dolgunk. Most kiderül, hogy ez a látszat nem csal. A bizottság tagjai bőven ráértek az elmélkedésre; napokig foglalkozhattak a kérdéssel, első döntésük konzekvenciáinak levonásával s annak a hatásnak a kiszámításával, amelyet ez a lépés a kiegyezés sorsára gyakorolni fog. De ráértek ezek az urak egyébre is. Érintkezésbe helyezhették magukat a parlament többségével, amelytől megbízatásuk eredt, s meggyőződhettek, vajjon az elutasító határozat megegyezik-e küldöik akaratával. Ha tévedtek első ízben, máig megalkothattak helyesebbik meggyőződésüket. Ha jóhiszemű volt elántorodásuk a törvény s az államraison ösvényétől, volt módjuk a visszakanyarodásra. A kormány megkínálta őket idővel és alkalommal a hevenyészettnek látszó határozat megkorrigálására. De a bizottság nem élt sem az idővel, sem az alkalommal, hanem ma is úgy határozott, mint a minapában. A szándék most már világos. Nem is hadüzenet ez többé, hanem valóságos megkezdése a háboruságnak.

Időközben megtudták az urak, hogy lépésük a viszonszóság megsértését jelenti s tehát vissza kell hatnia az egész kiegyezés sorsára. S kimondták ma még is, hogy nem vonják vissza első döntésüket. Érintkeztek továbbá napokon keresztül pártfeleikkel, ki is puhatolták bizonyára ez utóbbiak vélekedését. Ha úgy találták volna, hogy eljárásukat a többség nem helyesli, vagy meg kellett volna ma változtatniok a minapi határozatot, vagy pedig vissza kellett volna tenniök bizottsági mandátumukat. Abból tehát, hogy nem léptek ki a bizottságból s mégis újból úgy határozottak, mint az első alkalommal, teljes bizonyossággal az következik, hogy az osztrák parlament többsége jónak és helyesnek látja az ő maguktartását. S épp ez az, ami az új helyzetet megteremtí. Az ügyállás, ami ezekből levezethető, a következő: Az osztrák parlament többsége okvetlenül tudja, hogy az aranyelvet meghiusítása kikezdi a viszonszóságot; tudnia kell továbbá azt is, hogy a viszonszóság feltételéhez köti Magyarország a kiegyezésnek fogantját. Mit cselekszik tehát ez a többség, amikor arra utasítja

az államadósság ellenőrzésével megbízott komité tagjait, hogy tagadják meg újra az 59 milliónyi aranynak a kiszolgáltatását? Azt mutatja ki ezzel a viselkedésével, hogy állást kíván foglalni a jelenlegi kiegyezés ellen. Furcsának biz ez eléggé furcsa. Hisz ezt a kiegyezést az a Badeni csinálta, akit ugyanaz a többség bukásának percéig híven támogattott; s életbe ezt a kiegyezést császári rendelettel ugyanaz a Thun-kabinet léptette, amelyet ugyancsak a mostani többség mindenáron restaurálni akarna. Lehetséges tehát, hogy nem is a jelenlegi kiegyezést akarják az urak megbuktatni, hanem csupán az új kormányt szeretnék belefojtani ebbe a kiegyezésbe. Magyarország szempontjából ez egyre megy. Mi azzal a ténnyel állunk szemközt, hogy az osztrák parlament többsége a kiegyezésnek egyik pontján megbontja azt a viszonszóságot, amely Ausztriát az egész vonalon kötelezi. A dolognak egyéb vonatkozásaira mi ügyet nem vethetünk, mert azok az osztrák belügyek körében mozognak; de ezzel az egygyel igenis lehet, sőt most már kell is foglalkoznunk.

S itt figyelmeztetjük az osztrák többséget valamire, amit a saját érdekében, de az osztrák parlamentarizmus érdekében is jó lesz erősen megszívlelnie. *Nagyon csodálnak az urak, ha azt hiszik, hogy a mostani kiegyezés elvetése esetén Magyarországot újabb alkudozásokra fogják szoríthatni.* Visszacsinálni ebből a kiegyezésből egyetlen egy szót, egyetlen egy betűt, egyetlen egy kommat sem lehet. C'est à prendre ou à laisser, s ezzel vége. Hogy a nap holnapról kezdve nyugot felől keljen fel, az sincs erősebben kizárva, mint a nálunk törvénybe iktatott kiegyezésnek bármilyen csekély jelentőségű revíziója.

Nincsen párt s nincsen kormány Magyarországon, amely ilyesmire vállalkozhatnék. Vagy elfogadja az osztrák parlament a kiegyezést úgy, ahogy van, vagy hanem, akkor két dolog közül egynek kell bekövetkeznie: az egyik az, hogy nem lesz vámközösség, a másik pedig az, hogy nem lesz osztrák parlament. Mielőtt tovább operálna a lajtántuli többség, jó lesz ezt megtudnia s erősen a lelkebe vésnie. Ha az urak máglyát akarnak rakni az osztrák államiség számára, a mi hátunkon nem fogják a fát vágni hozzája.

Iparpolitika.

Budapest, november 14.

(s.) A közgazdasági kiegyezés, nehéz válságai megérlelték a magyar közvéleményben azt a meggyőződést, hogy arra az időre, amelyben el fog következni az újabb döntés a közös vámterület fenntartása, vagy gazdasági függetlenségünk megteremtése fölött, gazdasági erőnket jelentékenyen fel kell fokoznunk, ha abban a döntő küzdelemben Magyarország egzisztenciális érdekeit minden eshetőségre meg akarjuk oltalmazni. Ez a nagy tanulság jobban, mint valaha, előtérbe helyezi azt az igazságot, hogy gazdasági életünket ki kell végre emelnünk mostani gyászszos egyoldalúságából. Ha az ország természeti viszonyai arra utaltak is bennünket, hogy első sorban földmívelő állam legyünk, meg kell tennünk mégis mindent arra, hogy termelésünkben az ipar is jelentékeny tényezővé legyen; vagyis mezőgazdaságunk érdekeinek szükséges felkarolása mellett teremt-

sünk erős, hatalmas, virágzó ipart is, mert e nélkül nemzeti vagyonosodásunknak nincsen elég szilárd alapja, mert egyetlen rossz esztendő tönkre teheti hosszú évek munkájának eredményeit.

Egy erőteljes, rendszeres iparpolitika szükségességének az érzése talán sohasem hatotta úgy át a közvéleményt, mint mostanában. Hegedüs Sándor nagyszabású iparfejlesztési programjának helyeslő visszhangja kél mindenfelől. A kereskedelemügyi miniszter öntudatos, bátor kezdeményezése bizalomnak, reménynek és felbuzdulásnak lett forrásává, annyira, hogy az általános közgazdasági viszonyok rosszasága mellett szinte meglepő az az élénk felpezsdülés, reménykedő készülődés, amely ipari téren mindenfelé tapasztalható.

A közgazdasági közvélemény e szerencsés fellendülésének az idejére esik az iparnak adandó állami kedvezményekről szóló törvény megújítása. Az 1890. évi törvény, amely ezeket a kedvezményeket meghatározza, épp úgy, mint az 1881-ben alkotott első ilyen törvény, tíz évben szabta meg a saját érvényességét és ez a tíz esztendő december utolsó napján lejár. Ma terjesztette be a kereskedelemügyi miniszter az új törvényjavaslatot, amely újabb tíz esztendőre szabályozza az állami kedvezmények ügyét.

Nagyon helyes, hogy egy-egy ilyen törvény csak tíz évig van érvényben, mert az állam iparfejlesztő, támogató tevékenységének a viszonyok alakulásához kell alkalmazkodnia. És tíz év éppen elegendő arra, hogy például bizonyos iparágaknak a kedvezményben való részesedése fölöslegessé, sőt esetleg ártalmassá is lehessen, s viszont olyan új iparok támadjanak, amelyekről egy tíz év előtt alkotott törvény nem gondoskodhatott. Ezenkívül is folyvást merülnek fel új szükségletek, új tapasztalatok, tanulságok, amelyeknek az érvényesítése kívánatos. És erre nagyon jó az, ha tíz évről tíz évre kénytelen a törvényhozás és a kormány foglalkozni ezeknek a tapasztalatoknak és tanulságoknak hasznosításával.

Hegedüs Sándor törvényjavaslata nagyon lelkiismeretesen és nagyon szerencsésen használta fel azokat a tanulságokat, amelyeket a végnapjait élő törvény tízéves pályafutása produkált és mindenre kiterjedő gondallal vette számba azokat a követelményeket, amelyek a viszonyoknak tíz éves fejlődése során támadtak. Alaposan megfontolta a javaslat szerzője a régi törvénynek iparunk fejlődésére gyakorolt hatását és nem hunyt szemet egyes nem elegendő jelenségek elől sem, amelyek részben a törvény hibáinak, hiányainak, vagy helytelen alkalmazásának tudhatók be. Örömmel látjuk a javaslatban azt a törekvést, hogy csakis igazán kívánatos közgazdasági célokat részesítsen az állam protekciójában és lehetőleg elkerültesse az állami kedvezményeknek az a visszas hatása, hogy beteges alapításokra adjanak impulzust.

Általában nagy öntudatosság, józan mértéktartás, de egyúttal minden igazi szükségletnek lehetőleg teljes kielégítésére való igyekvés jellemzi a törvényjavaslatot. Helyesen indul ki abból, hogy az ipar fejlesztésének csak egyik eszköze az állami kedvezményekről való törvényes rendelkezés. Nem is az ennek a javaslatnak a

A világ vége.

Ó-Gyalla, november 13.

Sajnálom ezt a szép világot, amely oly szomorú volt, amikor a gyallai chausseèn végig trappoltunk, bele a felhőaktarta, széleszántotta sötét fájba. Ki tudja, hol állunk meg? Hátha mégis benyulni az őrdög a világrendbe s ez a jó vén föld igazán ketté szakad, aztán úgy párosával polkázik majd a világ-ürben? Vagy a végképp összeroppan az élég.

Szegény leánykák, akik még nem szerettek, az Akadémia, a nyárspolgárok egész világa, meg az éjszaki sarknál is jégkeblőbb uszorások — mind, mind lángba borulnak.

Sajnálom, hogy dr. Konkoly Thege Miklós mekkora tenger pénzt költött az ó-gyallai csillagvizsgálóra és asztrofizikai intézetre, melyet az államnak ajándékozott. Mennyit fáradt azzal a mennykő nagy refraktorral, melyet maga konstruált! S az új meteorológiai intézet sem készül el ilyenformán soha. Azt hittem, Gyallán ugyancsak gyászos világ lehet most, mikor tudják, hogy még csak néhány óra a világ!

Szinte láttam magam, milyen szorongva fogok gibicelni a nagy tudományú csillagászoknak, amíg eljön a nagy roppanás, amely véget vet mindennek, szerelemnek, kvóta-tárgyalásoknak s adóvégrehajtásoknak!

Nagyon megcsalódtam.

Dr. Konkoly Thege Miklós miniszteri tanácsos ismert jó humorával a legszeretreméltóbban fogadott, Báró Harkányi, dr. Szántó, az asszisztensek sem mutattak semmiféle rossz kedvet, csak az ég — az ég, az beborult, sűrű felhőzet mögé bujt.

Nem értettem a dolgot.

Hátha mégis készül valami ott a felhők mögött! Végre is a föld öreg, az öregség pedig kész betegség.

Megnyugtattak.

Azok a Leonidák nekünk bíki. A föld, akár az ágyú kilőtt golyója a vajban, úgy halad keresztül rajtuk. Nem tudnak azok visszaléni s eltakarodni, ha közelükbe érünk.

De még a gázaktól sem kell félni. Könnyebb az mind, mint a mi légkörünk s szén-dioxid, amely nehezebb, nem fejlődhetik.

Ugy szét rugjuk mi ezeket a hitvány Leonidákat, mint a pozdóriát. Az ég csak azért borult be, mert röstelli a felsülését.

Mi nem rösteltük. Végre is, hadd éljenek még a vaskalaposok és nyárspolgárok, hadd szeressenek, akár még nem szerettek, a lányok! Jobb kedélyes vicsora mellett ülni, mint világfelfordulást lesni: jobb refraktor nélkül bámulni a csillagokba, akár sürkék vagy kékek, akár barnák vagy feketék.

Ma ennyiben maradtunk.

Falambér.

A trieszti pestis-eset.

— A Budapesti Napló tudósítójától. —

Budapest, november 14.

A trieszti pestis-eset alkalmából a belügyminiszter körrendeletet küldött a törvényhatóságoknak, amelyben rámutat arra, hogy a nagy közönség, de még az orvosok is általában keveset tudnak mostanában a pestisről. Már rég nem mutatkozott Európában, bár a pestis hazájával, Indiával igen élénk a kontinens kereskedelmi forgalma. Ebből azt következtették, hogy el is vesztette vészes természetét s ezért az orvosi tudomány nem is igen foglalkozott vele. Elavult nézetek uralkodtak a pestisről, gyógyításának módja nem felelt meg a tudomány mai állásának. De nemrégiben Portugáliában veszedelmesebb mértékben pusztított s ez a kontinens többi államait is védekezésre indította. A belügyminiszter az országos közegészségi tanácsosai megismerkedtetette a pestis tudományos ismertetését s iratott róla egy népszerű füzetet is.

Besből táviratozzák, hogy Weichselbaum tanár, akit Triesztbe küldtek az ott előfordult gyanús haláleset megvizsgálására, visszaérkezett Bécsbe. A *Hochschul-Correspondenz* jelentése szerint a lakosság-nak semmi oka sincs aggodalomra.

Weichselbaum tanár leveite magával Triesztbe asszisztensét dr. Ghont is, aki annak idején Bombaybe is kiment a pestis tanulmányozására kiküldött expedícióval. Weichselbaum ma jelentést tett a belügyminiszternek utja eredményéről. A hullát nem vizsgálta meg és csak a preparátumok és az adatok alapján alkotta meg véleményét, amely szerint az előfordult eset *pestitis volt*.

Weichselbaum tanár különben kijelentette, hogy ő a vesztéget elmúltak tekintni, ha Triesztben az elővigyázati rendszabályokat szigorúan tartják alkalmazni,

Trieszt, november 14.

A Lloyd Társulat igazgatóságához érkezett távirat szerint a *Berenice* hajón újabb pestis-eset fordult elő.

Az a hír, hogy Weichselbaum tanár az e hónap 3-ikáról 4-ikére virradó éjjelen elhunyt matrózra a halál okául pestist konstatalt, itt annyival is inkább megdöbbenést keltett, mert a város tisztí főrvasa azt állította, hogy csak egyszerű *vérmegvétel* van szó és a *Piccolo* című lap is ilyen információkat kapott a főorvostól, amelyet ki is adott mai reggeli számában.

A matróz hulláját dr. Ferrari boncolta fel és a májban, valamint vérében talált ugyan mikrobákat, de azok valódi természetéről itt akkor sem nyertek teljes meggyőződést, midőn az azokkal beoltott tengeri nyulak és tengeri malacok mind elpusztultak és felboncolva ugyanolyan mikrobákat találtak bennük. Ennek konstataciója után praeparatumokat küldtek Bécsbe és az ott fogantatított vizsgálat eredménye az volt, hogy Weichselbaum tanárt Triesztbe küldték, a kormány pedig elrendelte annak a kommunikékének kiadását, amelyet a *Wiener Abendpost* tegnapi esti száma közölt.

Dr. Chyser Kornél, miniszteri tanácsost ma megkérdezte egy hírlapíró, hogy tud-e valamit a pestisről. A miniszteri tanácsos, aki a belügyminisztériumban van, kijelentette, hogy a kormánynak arról, hogy Triesztben pestis fordult elő, semmiféle hivatalos tudomása sincs, holott a két évvel ezelőt kötött velencei egyezmény értelmében minden kormány azonnal köteles a területén előforduló pestis-esetet az összes kormányoknak tudomására hozni. Ha a trieszti eset komoly, az értesítés bizonyára már megtörtént volna.

FŐVÁROS.

A főváros költségvetése.

Budapest, november 14.

A pénzügyi és gazdasági bizottság ma délután kezdte meg az 1900. évi költségvetési tervezést. Alig néhány felszólalás volt ma, de a vita azért igen magas színvonalon mozgott és több figyelemre méltó észrevétel hangzott a főváros gazdálkodásáról. Érdekes, hogy ezáltal még erőteljesebben domborodott ki a fővárosi köröknek az a kívánság, hogy a Budapestben lakó állami tisztviselők is járuljanak a nagyvárosi közigazgatás költségeinek viseléséhez.

Halmos János elnök, az értekezlet megnyitása után, jelezte, hogy az idén már nem a főszámvevő állította össze a költségvetési tervezést, hanem a pénzügyi és gazdasági ügyosztály közreműködésével a tanács. Előadta a polgármester, hogy a költségvetésben alig néhány ezer koronára menő hiány (5401 korona) mutatkozik s ez nem mondható nagy-nak, azzal szemben, hogy a kiadások összegere 36,559 534 koronára rug, a bevételek pedig 36,554 073 koronára. A főbb tételek megokolása után kérte a bizottságot, fogadja el az előirányzat munkálatait a tárgyalás alapjául.

Polányi Géza szólott elsőnek, mindenekelőtt azt hangoztatva, hogy csak a kényszerhelyzetnek engedve fogadja el a költségvetési tervezést és adja meg a tanácsnak a fölmentvényt. Kemény bírálatot mond azután a főváros háztartásáról, a mérnöki hivatal működéséről, miközben rámutat arra, hogy az ingatlan ma már 40%-kal meg van terhelve. A kétségbeesítő helyzet javulását várja az önálló vámterületől. Meg van győződve arról, hogy ha a magyar társadalom s ebben a főváros állást foglal az önálló vámterület kérdésében, a célt el fogja érni s ez olyan fölvirágzást fog okozni, amelyről képzelmünk sincs. A fővárosnak foglalkoznia kell ezzel az életbevágó kérdéssel, úgy hogy az 1903-ik év, amelyben nemzedékre kiható határozatokat fog hozni az országgyűlés, ne találja készletlenül a fővárost s a nemzetet.

Nagy igazságtalanságnak tartja, hogy a fővárosban az állami tisztviselők városi pótdadót nem fizetnek. Ha ezen segíteni nem lehet, akkor megköveteli, hogy az államtisztviselők által álló fővárosi bizottsági tagok városi pótdadó emelésére ne szavazhassanak; mert aki a terhekben nem vesz részt, az nincs jogosítva arra, hogy a polgárság terheinek a szaporítását megszavazza.

Steiger Gyula részben a fővárosi közigazgatás hibáinak is tulajdonítja a pénzügyi bajokat. Nagyon hibás a hivatalos órák beosztása úgy a társadalmi viszonyoknál fogva, mint a fizikai erőfejlesztés szempontjából. A hivatalos órák most reggel 1/3-tól délután 1/3-ig tartanak, holott a művelt külföldön mindenütt reggel 10-től délután 4-ig van a hivatalos idő kitűzése.

Igen nagy teher a fővárosra az állami teendők reá ruházása. Csak kézbésítésekért 170 000 forintot ad ki a főváros. Ezt egyenesen meg kellene tagadni, mert nem követelheti az ország összesége a fővárostól, hogy ilyen terhet vegyen magára.

Közben élesen megítélte a középítési igazgatót, aki kétségtelenül alaposan tönkretette a belváros szabályozását, de hát éppen Steiger Gyula volt az, aki taksárhatalmi szempontból legjobban ellenzte a Kossuth Lajos-utca egyenes meghosszabbítását. Ugy látja Steiger, hogy a bajon, amely a köz-

építési igazgatóságban mutatkozik, vagy a teendőök megosztásával, vagy az egész szervezet megváltoztatásával kell segíteni. Végül kikelt az elhibázott közveszi rendszer ellen és azzal zárta be beszédét, hogy mint Polonyi ő is, kényszerűségről fogadja el a költségvetést.

Fenyvessy Adolf kijelenti, hogy ő — mint államtisztviselő — helyesli Polonyinak azt a kívánságát, hogy az államtisztviselők is fizessenek községi pótdadót. Sőt ő maga indítványozta, hogy a végzet írjanak föl a kormányhoz. Az iskoladóra vége is az az álláspontja, hogy azt mindenki, tehát az államtisztviselők is fizessék, mert ha az nem következne be, akkor majd más adó behozatala végett fog indítványt tenni.

Heltai Ferenc, Polónyinak válaszul az önálló vámterületre vonatkozólag, azt a meggyőződését fejezi ki, hogy a törvényhozás épp akkor nem lenne nagy pártolója az önálló vámterület keresztültelének, ha ezt a főváros sürgetné. Mert a törvényhozás politikája határozottan város-ellenes.

A jövedelmek fokozása érdekében tenni kellene valamit a végzet, hogy az állami vasutak után is fizetessék városi adó, úgy mint Porosözországban és Ausztriában. Sokat vár a helyes megadástól, és a házbérkrajcárádó méltányos rendezésétől. Egyébkint bizik a polgármester erélyében és odaadó buzgóságában.

Virava József a rendszerváltozástól remél mindent.

Halmos János polgármester részletesen reflektált a felszólalásokra. A legnagyobb bajnak azt tartja, hogy a városra óriási terheket ró az, hogy az állami közigazgatás teendőit kell végeznie. Majd elismeri a mérnöki hivatal hibáit és oda fog törekedni, hogy a mérnöki hivatal egyes osztályai önállóan működjenek. Sok baj megszüntet reméli a fővárosi törvény revíziójától is. Gondolkozni fog a hivatalos órák beosztásának módosításáról és rajta lesz, hogy az összes hivatalok a Károlykaszárnyába költözzenek át, már a napokban utasítani fogja a mérnöki hivatalt a terv elkészítésére. A házbérkrajcárádó vonatkozólag kijelentette a polgármester, hogy annak rendezése rögtön rátérnek, ha az iskola-adó keresztül nem megy. Kéri végül a költségvetési tervezet elfogadását. (Éljenezés.) A bizottság elfogadta a részletes tárgyalás alapjául a költségvetést. A részletes tárgyalás csütörtökön délután lesz.

Hurcolkodás.

Az eset igen jelentős. Eddig a szegény ember hurcolkodott csak a fertály közepén — az sem jósántából, hanem kirugási jogaimon. Most egy nyolcvannyole millió koronával rendelkező partaj viszi át a cesengő ingóságát az új lakásba. A fővárosi központi pénztár hurcolkodik a Károlykaszárnyára helyiségébe, rendőri és tisztviselői asszisztenciával. A kaszárnya ablakait már bontják, azon viszik be a tüzmentes pénzszekrényeket, mert az ajtón minden erőfeszítés nélkül sem tudják betuszkolni.

A bucsuzás a régi helyiségtől a következő beszéddel esett:

Uram! Minden erőfeszítésünk mellett sem sikerült annyit kiszórni az ablakon, hogy nyolcvannyole millió koronánk ne maradt volna. Én mindig mondtam, hogy a tékozlásban radikálisabbnak, a takarékoskásban konzervatívabbnak kellene lennünk. Ha az én tanácsomra hallgatnak, ma nem mérünek fel a hurcolkodási költségek. Némi vigasztalást csak az az egy körülmény nyújt, hogy az uton valaki megdöszmálhatja a pénzes kasszákat. Nehogy ez a vizasztaló lehetőség a mai tultengő erkölcsi felfogások korszakában elenyészessen, gondoskodunk róla, hogy kellő utmutással szolgáljunk a betörésekhez s ezért látszott célirányosnak az, hogy a pénzek az ablakon át vitessenek az új otthonba. Én mint pénzügyi ember legjobban tudom, hogy a betörések rendszeren ezen az uton át szoktak történni s így még lehet remény arra, hogy a nyolcvannyole millió virradóra mégis csak sikerül ellopni. Erre való tekintettel azt is elrendeltük, hogy a hurcolkodási munkálatok csak délutáni négy óráig folytatassanak, hogy így módon elegendő ideje maradjon a jó szándéku betörőknek.

A központi pénztár, úgy mint eddig, ezután is hű marad elveihöz. Erről meg lehetnek győződve önök, Uram s megbízom van, hogy ez irányban a nemzetet is megnyugtassam. Mint eddig, úgy ezentul is fűtylünk az ugynevezett termékeny kiadásokra és fő szempontunk az marad, hogy a kezelési költségek szaporításában és a deficit elkönnyelési munkálatokban a legnagyobb liberalitást fejtsük ki.

Az új pénztárban egyébiránt új lesz minden, ami alatt egy percig sem érteudő a szellem. Remélem, Uram, hogy a szellemről önök egyáltalában nem is gondoskodnak. Ugy! S most menjünk!

(*) Az első magas vasut. Hegedűs Sándor kereskedelmi minisztertől ma leirat érkezett a főváros-hoz a dunaparti villamos vasut ügyében, amely eddig csak az Irányi-utcaig épült. A tervezett vasut e vonal meghosszabbításaként az Akadémiáig vezetették, még pedig a Ferenc József-terig vasoszlopkon

nyugvó sineken. A kereskedelmi miniszter leírátában közli, hogy az új vasutvonalat közérdekből szükségesnek találta és elvben elhatározta annak megépítését. Tekintettel az építő ipar terén mutatkozó pangásra, úgy az állami, mint egyéb közhatóságoknak elutasíthatatlan feladata, hogy a vasutvonalon sürgetően megépíttessék. E törekvéstől vezéreltetve célszerűnek találta a miniszter, hogy a hosszadalmas és időrabló írásos ut mellőzésével bizottságilag beszéljessenek meg e vasut kivételének műszaki részleteit. E végből a miniszter november 30-ikára érkezőletet hívott egybe, amelyen résztvesznek a fővárosnak és a közmunkatanácsnak képviselői is.

(*) **Egy szeszgyár kihelyezése.** A Gschwindt-féle szeszgyárnak egészségi és tűzrendőri szempontból való eltolváltása érdekében a VIII. kerület számos polgári memorandumot nyújtott át Berzeviczy Albertnek, mint a kerület képviselőjének. Berzeviczy ezt az emlékiratot bemutatta a jászóvárosi bizottsági tagok értekezletén és azután levél kíséretében átküldte a székes főváros polgármesteréhez, kérve őt, hogy a tényállás megvizsgálása után a netán szükséges intézkedéseket saját hatáskörében tegye meg.

SZÍNHÁZ, ZENE.

** **A Nemzeti Színház új eredeti darabja.** A Nemzeti Színházban tegnap tartották meg *Malonyai Dezsőnek Félemberek* című eredeti színművéből az olvasó próbát. A szerző maga olvasta fel darabját. A színmű főszerepét P. Márkus Emilia és Ivánfi Jenő játsszák. Bemutatója még ebben az évben lesz.

** **Sonnenenthal Pozsonyban.** Sonnenenthal, a bécsi Burgszínház tagja a jövő hónapban két estén át fog vendég szerepeltetni a pozsonyi német társulatnál. A két estére, mint bécsi újságok írják, ezer forint fellépési díjat kap.

** **Novelli elutazása.** Novelli Ermete, a *Vigszínház* vendégművésze ma délután utazott el Budapestről a fieme gyorsvonattal. A pályaudvaron a művész egynehány budapesti barátja, közöttük Szécsi Ferenc, a *Vigszínház* dramaturg-igazgatója vett búcsút a művésztől és nejtől, akik ezzel a szóval váltak el Budapestről:

— A rivederci! A visszontlátásra!

A Novelli-társulat már ma reggel utazott el Zarába, ahol a művész holnap este játszik. Novelli ma délelőtt a következő táviratot intézte Duse Eleonorához:

Minthogy budapesti vendég szereplésemet váratlanul meghosszabbítottam, kitérek az elől, hogy a külföldön konkurrenciát csináljak olasz kollégáimnak. A Karltheaterrel félbe is szakítottam tárgyalásaimat. De még vendégjátékának végét sem varhatom meg, mely 25-ikéig tart, mert ez időre Zarába ígérek meg el, ahol 10.000 forint bányapénzt kellene fizetnem, ha ok nélkül nem tartanám meg előadásaimat.

** **Nagyváradi színészet.** Nagyváradon a színügyi bizottság elhatározta, hogy az újonnan épült színház igazgató állására pályázatot hirdet. A bérleti szerződést három évre kötik meg azzal a kikötéssel azonban, hogy a város minden színidény befejeztével felmondhat és hogy a város fűtést és világítást nem ad. A pályázatok december 7-ig nyújtandók be Hoványi ügyügyi bizottsági elnökök. A színház megnyitását 1900. november 1-ére tervezik.

** **Hírek az Operaházból.** Alberti Werner, aki holnap a *Hugonottákban* Raoul szerepét éneki, legközelebb pénteken, 17-én fog ismét fellépni a *Troubadourban*, amelyet bérletszűnetben (31. sz.) adnak. *Larriba* felépítve, a szombat előmaradt *Bohémet* az igazgatóság ismét kifizette, még pedig csütörtökre, 16-ára.

** **Hangverseny.** Ondricek Ferenc cs. és kir. kamaraművész magánhangversenyre íránt, amely pénteken, 17-én lesz a Royal-szállóban *Klasen* Vilmos zongoraművész közreműködésével, nagy az érdeklődés. Ondricek ez ideig nagyobb hangverseny-körutat tesz Oroszországban, Németországban és Belgiumban, amelyért 60.000 marica tiszteletdíjat kap impresszáriójától. Budapesti hangversenyét *Méry Béla* zeneműkereskedése rendezti.

** **Szedelmair asszony férjhez megy.** A bécsi udvari opera drámai primadonnájáról, *Szedelmair* asszonyról, aki vendégjátékai révén a budapesti közönség előtt is ismeretes, azt az érdekes hírt olvassuk egy bécsi újságban, hogy visszavonul a színpadról, mert újra férjhez megy.

** **Az Aurora Kör hangversenye.** Az *Aurora Kör* 15-iken, szerdán este félkilenc órakor tartja legközelebbi estélyét a *Nemzeti Szálló* termeiben. A műsor ezuttal igen érdekesnek ígérkezik, amennyiben az est folyamán közreműködnek: *Bárdossy Irén*, *Gazzi Mariska*, *Boross Ferike*, *Inkey Gizella*, *Radó Ilona*, *Szerényi Kornélia*, *Kenedik Kálmán*, *Molnár László* és *Székely Kornél*. Az est háziasszonya *Sokolay Kornélné* lesz.

** **A Hugonották a Hirmondóban.** A m. kir. Operaházban holnap (szerdán) este *Meyerbeer* dalműve a *Hugonották* kerul színre. A *Telefon Hirmondó* az előadást közvetíteni fogja s így az előfizetők otthon is végighalगत-hatják. Opera után tizenegy óráig felváltva *katonazene* és *cigánymuzsika* lesz hallható a kagylókön.

Osztrigás Mici.

— A *Vigszínház* bemutatója. —

Budapest, november 14.

Tegnap *Novelli Shylockja*, — ma *Feydeau Osztrigás Micije*. Hát ami azt illeti, elég változatos műsor! Tegnap még fent egy színészienek a szárnyalása felragadott bennünket a klasszikus színművészet tiszta, aetherikus magasságaiba s ma egy francia bohózatról rakoncátlankodása s sikamlósságok pezsgőjével itat bennünket.

Hogyan? Mi voltunk azok, akik tegnap fűn szárnyaltunk az ég legtisztább kékségében s ma pezsgőtől mámoros fejfel duhajkodva kacagunk?

Igenis, mi! Nem farizeuskodunk s nem fordítjuk a szemünk fehéjét az égnek, hogy letagadjuk. Még ha tagadni akarnók, se mernők, mert hiszen a jobb és a baloldali szomszédaink a színházban ellenünk találnának bizonyítani. Mind a ketten látták és hallották, milyen nagyokat kacagunk a kacagókkal együtt, épp úgy, mint a hogy tegnap a legszüesebb tisztasági esztetikai gyönyörűségben usztunk, élvezvén *Novelli* művészetét.

Hogyan lehetséges ez? Nagyon egyszerű! Az igazi színpadi művészet a lélek mindennapi kenyere, amely nélkül el kellene pusztulnunk a föld színéről. — *Osztrigás Mici* a kaviár, amelyet néhány napján jól esik a kenyerünkre kennünk.

Ez az igazság, punctum! S aki másként beszél, az vagy megteszi ugyanazt, amit mi megteszünk, csak hogy nem veri bevallani és akkor a farizeusok véréből való; vagy elrontotta a gyomrát, annyi kaviárt falt már életében!

Ebből az előjáró beszédből mindenek, akik ezeket a sorokat olvasni fogják, előre is kitalálják, hogy az a francia bohózat, amelyet ma este mutatnak be a *Vigszínházban*, nem olyan munka, amelyet a *Szentek Életébe* be lehetne sorozni.

Hogy is lehetne ez, mikor a darab hősnője, *Osztrigás Mici*, akinek becses személye körül az egész bolondos historia megfordul, maga is minden egyéb, mint szent. Pedig a darab egyik jelenésében, mikor az első fölvonásban rá akar ijeszteni *Petypon* asszony, mint valóságos glóriás szent jelenik meg a néző előtt egy — megvetett ágy fölött lebegve. Ebből, azt hisszük, önkénynt következnek, hogy *Osztrigás Mici* a hölgyek mely fajtájához tartozik.

S ezt a hölgyet viszi haza a lakására a tisztelőreméltó *Petypon* doktor, aki a legerkölesebb emberek közül való, de akin megesezt az, ami éppen az ilyen szolid urakon esik meg a legkönnyebben, hogy egy pár pohár pezsgőtől teljesen beruagnak s nem tudják, hogy mit cselekszenek.

Denique mikor a függőny ez után a pezsgős éjszaka után felgördül, ott találjuk az erkölcsös *Petypon* urat a földön egy pamlag alatt, *Osztrigás Mici* kisasszonyt pedig az erkölcsös doktor ágyában. Mind a kettő édesen szunnyad. Ha ehhez a helyzethez hozzágondoljuk, hogy *Petypon* ur feleséges ember, mindjárt az első jelenés után szorongó szívvel kiáltunk fel:

— Uram isten, micsoda bolond dolog fog ebből kerekedni?

Feydeauról, a csiklandós bohózatok mesteréről lévén szó, egy pillanatot se kételkedhetünk benne, hogy a dolog egy kicsit borsos is lesz és megnyugvással konstatáljuk magunkban:

— Hál istennek, nem hoztuk magunkkal se a tizenhat esztendő hugunkat, se a lilium-leányunkat! De ezután annál inyesebb várakozással tartjuk oda a kenyérünket *Feydeau* ur elébe:

— Ime, szíveskedjék rákenni a kaviárját!

S *Feydeau* ur éppenséggel nem fukar. Bohózatíró-mesterhez méltó gyorsasággal látjuk bonyolulni a helyzetet; éppen ezen a nevezetes reggelen jön meg *Afrika*ból *Petypon* ur nagybátyja, *Petypon* du Grele tábornok, aki *Mici* kisasszonyt a doktor feleségének nézi s meghívja touraine-i kastélyába, ahol az unokahuga eljegyzését akarja megülni *Carignon* hadnagygal, hogy ott a háziasszony szerepét betöltse.

— Ah, *Carignon* hadnagy a vőlegény! — kiált fel *Mici* kisasszony pokoli örömmel. — Elfogadom a meghívást. —

Őnök eltalálták, hogy *Mici* kisasszonynak valami elszármolni valója van még éppenséggel nem szeplőtelen közös múltjukra nézve.

A második felvonásban a tourainei társaság közepette találjuk *Osztrigás Micit* a férjeképpen szereplő erkölcsös *Petypon* doktorral egyetemben. A doktort a hideg rázza, hogy mi lesz ebből. És van is oka rá, mert *Osztrigás Mici* nagyon — osztrigásan kezd viselkedni. Minden második szava az: „Úsd, nem apád!” s hozzá olyan iveteket ír le a formás láb-

szárával a levegőben, hogy — valamennyi színházi gourmet látócsöve erősen nekiszegződik a színpadnak, jobban mondva *Osztrigás Mici* színes harignyáinak, *Petypon* doktor elhitei a boitránkozni kezdő hölgyekkel, hogy ez a legújabb divat Párisban, mire a tisztés vidéki asszonyok mind — utánozni kezdik *Osztrigás Micit*.

— „Úsd, nem apád!”

És akárki mit mondjon, itt megsztünk a dolog vastkosága, mert pompás jellemrajzává lesz a vidéki társaságnak, amely ész nélkül utánozza mindenben a nagyvárosi divatot.

A szerencsétlen *Petypon* doktor rémületére a a társaság, amely el van ragadtatva *Mici* től, felkéri a hölgyceskét, hogy énekeljen valamit. *Mici* enged a kéresnek és énekel egy kuplét egy kis leányának „eltörött kis bögréjéről.” Az abbé ur, aki zongorán kíséri, a klasszikusan egyszerű egyházi irány diadalát látja a nótácskában, amelyet „nem irtak *Palestrina* óta.”

És ezzel elkövetkezett *Feydeau* darabjában a „legválságosabb” pillanat. Kötelességszerűleg oda tartjuk mind a két fűllünket a közönség felé:

— Nos, boitránkozzol-e, vagy kacagasz?

A közönség kacag. És pedig nagyokat kacag. A kitörő tapsra *Osztrigás Mici* nek meg is kell ismételnie a kuplét utolsó strofáját.

Ezzel feltétlenül számolunk kell. A közönséget a helyzet és a kuplét komikuma kapta meg, — a bohózat hangulata, amely megenyhíti valamennyire a tulerős dolgokat.

A kuplét után rohamosan indul *Feydeau* bohózata a második felvonás csattanója felé. Megérkezik *Carignon* hadnagy és a faképnél hagyva a tábornok unokahugát, megszökik *Osztrigás Mici* vel.

A harmadik felvonásban megint *Petypon* doktor lakásán vagyunk. Az afrikai tábornok visszahozza neki megsztóktott feleségét, *Osztrigás Micit*, mire az erkölcsös doktor ismét nyakig bent ül a csavában. *Feydeau* fáradhatatlan találekonyossággal tovább szövi a darab bolondos cselekvényét, míg végre az afrikai tábornok kimenti kellemetlen helyzetéből és magával viszi *Micit*, akiről most már tudja, hogy nem a felesége *Petypon* doktornak.

És mindez abból keletkezik, hogy az erkölcsös *Petypon* doktor egy mulatós éjszakát akart csinálni magának s egy pár pohárka pezsgővel többlet ivott, mint amennyit a feje megbir.

Feydeau bohózata a legerősebbek fajtájából való, amelyet ebben a nemenb látunk. De azt tapasztaltuk, hogy ugyanaz a közönség, amely csak tegnap a *Novelli Shylockjának* tapsolt, ma óriás nagyokat kacagott az *Osztrigás Mici* még oly erős sikamlósságán is.

És azt szinte természetesen tartjuk, a *Vigszínház*nak egy olyan művésznője van *Delli Emma* személyében, aki el tudta fogadtatni a közönséggel *Feydeau* darabját. Csak nemrégiben mondta erről a művésznőről *Döczi Lajos*, a *Csók* szerzője, hogy se hazai, se külföldi színpadon nem ismert művésznő, aki a francia kokottolt olyan pikánsan és e mellett mégis decaensül tudja megjátszani, mint *Delli Emma*. És a művésznő ma este telpontjára gyogott ennek az egyéniségéhez forrott művészetének. Azt hisszük, hogy ez a szerep másképpen játszva, mint a hogy *Delli Emma* megjátszotta, csaknem lehetetlennek tenné az egész darabot. A *Vigszínház* e szerencses művésznője azonban a lényéből áradó naiv öntudatlanságnak annyi diszkréciójával fedi ezt az *Osztrigás Mici* alakját, hogy meg tudja enyhíteni a legképtlenebb mondásokat és helyzeteket. Olyan volt ma este, mint valami hadvezér, aki egy csellel maga nyeri meg a csatát, úgy, hogy *Feydeau* bohózatának ma este nagy sikere el nem választható a címszerep személyesítőjének a sikerétől. *Hegedűs Gyulától*, aki *Petypon* játszotta, ma este éppenséggel nem voltunk elragadtatva. Mintha teljesen eszerben hagyta volna a komikuma, csaknem egészen a passzivtásba sülyedt bele, holott *Petypon* a legkacagatottabb bohózat alakok közé tartozik. Valósággal nem ismertünk rá arra a java színészethetőségre, akitől annyi pompás bohózatot alakot láttunk már ezen a színpadon. Felteszszük, hogy ennél a szép fejlődésnek indult művészetnél némi nincs szó dekadenciáról, hanem csak egy estén tul nem terjedő indispozicióról.

A többi szereplő *Szathmáry* (a tábornok), *Nikó Lina* (*Petyponnő*), *Balassa* (*Montgicourt*), *Góth* (*Carignon*), *Tapolczai* (*Marollier*), *Gál* (*Chanteau* abbé), *Almássy* *Lola* (*Clementine*), *Gabor* (*Valmonte* herceg), *Haraszthy* *Hermin* (*Vidaubanné*) és az apró szerepek személyesítőinek egész sora ugyanazt a kifűnő ensemblét teremteték meg, amelyet a *Vigszínház* minden előadásán megsztoktunk.

A darabot *Béldi Izor* fordította. A fordításban

nem kis nehézségekkel kellett megbirkóznia, mert a *Feydeau* bohóza erős helyzeteken és mondásokon indul és halad a végéig s a fordító ezeket a nehézségeket szerencsével küzdötte le.

A közönség, mint már említettük is, elfogadta a *Feydeau* bohózatát és sok helyütt szemet hunyva az erősebb dolgok felett, a darabnak kacagtató helyzetit olyan módon élvezte ki, hogy az *Osztrigás Mici* bemutatója a zajos sikerek közé számítható.

(M.-s.)

MŰVÉSZET.

□ **Róna Zrinyi-szobra Szigetvárott.** Nemrégiben az előkelő fővárosi képes hetilapok szép reprodukcióiban bemutatták a magyar közönségnek *Róna Józsefnek* szoborművét, a *tíz szobor* elsejét, amely a mester műtermében immár készen áll az öntésre. A szobor általános feltűnést keltett nemcsak Budapesten, hanem mindenütt, ahol a művészt írták érdeklődnek. Szigetvárot is, amelynek polgárai bűszkén és hazafiasan melengetik a maguk városában a szigetvári hős emléket. Szigetvár hazafias polgársága a szobor képeinek impressziója alatt elhatározta, hogy *Róna* ö művének bronzását megszerzi és a város dicsőségére és a halhatatlan hős emlékének hű melengetésére fölállítja azt. Szigetvárot Zrinyi emléket hirdeti ugyan már egy emlékmű, egy közönséges homokból faragott oroslán, de ezt az idő már nagyon kezdte. Zrinyi nagy emlékéhez azonban nem méltó ez a pusztlófélben levő mű s azért elhatározta, hogy a *tíz szobor* elsejét bronzba öntve állítja Szigetvár valamely nevezetes helyére. A derék polgárok nem sokára megindítják a gyűjtést, hogy beszerezhessék *Róna József* budapesti szobrának bronz-mását.

Mirkovszky Géza.

Budapest, november 14.

Az angyalföldi örültek házában ma meghalt egy ember, aki ott egy éven át nem tett egyebet, mint hogy beteg társait lerajzolta, szélesékes melódiákat írt nagy csomó kótápisírosra, verseket rőtt és hevesen szónokolt az ideális anarkiaról és a magyar ornamentika diadalra juttatásáról. A szegény ember, aki abban a szomorú házában lángolva és szenvedélylél foglalkozott ezekkel a művészeti és irodalmi problémákkal, ma kiejtette a rajzönt kezéből s meghalt.

Mirkovszky Géza a halott neve. Tragédia az élete története. Szabadulás volt a halála. Szegény, félbemaradt talantom, amely merész szárnyakon akart kiröpülni egyszerű álmokkal teli mezőkre.

Negyvennégy évvel ezelőtt született Jász-Fényszarun. A szülei azt akarták, hogy hivatalnok legyen belőle, de Mirkovszky Géza lelke egész szeretetével a művészetek felé hajlott. Építési akart újszerű, nagy palotákat, össze akarta szedni a magyar nép ornamentális motívumait, hogy abból valamely egyszerű invenció révén megalkossa a magyar nemzeti stílust. Budapestre ment és nehéz viszonyok közt három évig tanult a műegyetemen. A negyedik évben abba kellett hagyni tanulmányait: vasuti díjnek lett. Minő kinszenvedés lehetett a szegény művésznök és a száraz munka! Egy kis emóciót adott neki a boszniai hadjárat, amelyben mint hadmérnök hadnagyt tett részt. Mikor a hadjárat után rajzolatkással annyi pénz szerzegethetett, hogy tanulmányai folytatására gondolhatott, elment Bécsbe s beiratkozott Hansen építészeti iskolájába. Három évben át egymás után kitüntető pályadíjjal a szokatlanul eredeti tehetségű és élénk vérmérsékű magyar fiut. A negyedik évben a római díjra pályázt. Azt nem nyerte el: s szívesebben tanáraival, aki eredeti koncepcióját minden áron át akarta alakítani. A heves vérmérsékű művész nem tűrhette a professzor beavatkozását. Inkább otthagya a bécsi iskolát és hazajött Budapestre, ahol Thék Endre műhelye számára rajzolt és festett interieuröket.

Ez a foglalkozás nem elégítette ki becsvágyát. Érezte, hogy valami dicsőségesebbet kell alkotnia s érezte, hogy itthon kezei meg vannak kötve. Kivágyt a szabad külföldre, ahol szívesebben méltányolják az eredeti tehetséget, mint nálunk. Szerencsétlen első házassága után, amely válással végződött, fogta kedves hegedűjét, rajzszerzőmait, vázlatkönyvét és megtakarított pénzecskejével Berlinbe utazott.

Bizony ott sem dőlt feléje az áldás. Nyomoru-ságosan kellett kenyerét megkeresnie, faládkát pingálni, apró vízfestményeket festett potom áron. Végre egy apróhirdetés révén összekötöttésbe lépett egy berlini özéggel, amely egy könyv címlapját rendelte meg nála.

Ezt a föladatát Mirkovszky oly kitűnően ol-

dotta meg, hogy azután a legkiválóbb kiadó-cégek sűrűn keresték fel megrendeléssel. Temérdek tervet és távlati rajzot készített számukra, amelyeknek egy része az *Architektonische Rundschau*ban jelent meg. Összekötöttésai rohamosan szaporodtak. Megbizált azzal, hogy a német császárné vasuti szálónkoszajt tervezze s hogy rajzokat készítson a fejedelemasszony menyasszonyi uszályához és párnájához. A Koch testvérekkel azután együtt festette meg a Nero-körképet. Ez az utóbbi munka új vágyakat keltett lelkében: festő akart lenni. Megtakarított pénzén egészen festészeti tanulmányoknak élt s egy évig a berlini festő-akadémiát látogatta.

De már akkor izgatta a magyar stílus kérdése. Leküzdhetetlen vágyat érzett arra, hogy megfejtson egy problémát, amelynek megoldása addig senkinek sem sikerült. Lángoló buzgalomtól hajtva, kevés pánzzal jött haza Berlinből. Itt régi iskolatársa és hű barátja, *Gerster* Kálmán vette pártfogásába a rendkívül ígérő fiatal tehetséget. Művészi foglalkozást talált számára, hogy legalább megélhessen. *Gerster* révén megbízást kapott a Baross-kávéház kifestésére, de alig végzett ezzel a munkával, már meghívták Debrecenbe, ahol a Bika-szöllő 56 képét rövid három hónap alatt megfestette, szánfelül ugyanabban a városban a felsőbb kereskedelmi iskola dísztermében nagyszabású ciklust festett a magyar kereskedelem történetéről. Kezei közt szinte lázban égett a munka, alig fejezte be debreceni műveit, a millennium kiállítás új feladatokat juttatott számára. Ő rajzolta meg akkor tollal a kiállítás madártávlati képét s *Gerster*rel ő tervezte a millennium falragaszt. E munkákkal alig készült még el, amidőn a fehérpapok Jászóra hívták, hogy ott régi freskókat restauráljon.

Dolgozott, folyton, éjjel-nappal dolgozott. Rajzolt építésznek számára távlati rajzokat (ebben szinte nélkülözhetetlen volt), festett táj- és arcképet, rajzolt építészeti és iparművészeti terveket, vázlatkönyvei megteltek régi és modern építmények finom rajzaival. Ez a lázas munka megtölte idegeregét. Gyöngye, beteges lett, tetetetlenül bolyongott, azzal az égő vágygal a lelkében, hogy ki kell menni a külföldre, tanulni, tanulni...

Tavaly júniusban deliriumba esett: lelki ereje megtört, megtévelyodött.

Az ambíciótól, művészi tervektől duzzadó művészt szivetrázó állapotban viték ki az Angyalföldre.

Ebben az esztendőben, áprilisban a *Mézők- és Építész-Egyesület* helyiségében kis kiállítás nyílt meg. Százhusz kép és vázlat, az élőhalott művész hagyatéka. A nyomorúság kényszerítette a kegyeletes kezeket arra, hogy pénzre váltsák ő műveket. Egy szegény özvegyasszony, akinek férje még él, szomorú tengő-életet és egy aranyhajú kis bábé... istenem a beteg művész családjának valamiből csak kell élne. Szomorú kiállítás volt: egy elborult nagy tehetség hagyatéka, utolsó refugiauma egy szegény család reményének...

Mirkovszky Géza hült tetemeit holnap délután harmadik órákor viszik örök pihenőre az elmeogy-intézetből.

(L*)

TUDOMÁNY, IRODALOM.

○ **A Szabad Lyceum első előadása.** Ma este 6 órákor kezdte meg a Szabad Lyceum felolvasásainak sorozatát. Az első felolvasó *Wartha Vince* műegyetemi tanár volt, aki az *indígo-festékről* tartott szabad előadást. Mielőtt *Wartha* megkezdte volna felolvasását, dr. *Wekerle* Sándor tartott rövid megnyitó beszédet az egybegyűlt előkelő társaság előtt, amelynek soraiban rendkívül sok szép asszony és leány volt. *Wartha* az érdektelenség látszó tárgyát a rendkívül vonzó műveltségtörténeti háttérrel, továbbá gyönyörű mutatóanyagok és kísérletekkel oly érdekesen tudta tenni, hogy eleitől végig ostanatlanul leköttette a halgatóság figyelmét. *Wartha* megemlítette, hogy éppen most, előadása ötletéből, beküldött hozzá egy vidéki magyar vegyész, *Márai* nyug. tanár, saját termelésű indígót, az ily kísérletek azonban — mint *Wartha* megjegyezte — ma már minden gyakorlati jelentőség nélkül valók. Ma az indígót óriási mértékben állítják elő vagy uton, gyárlás s ez előállítás módjait s az indígóval és hozzá hasonlatos festőanyagokkal való gyártás módjait és egyes főbb termékeit a tudós előadó be is mutatta szébbnél szebb példákban. *Wartha* előadást a halgatóság lelkes tapsokkal jutalmazta és *Wekerle* is köszönetet mondott a tudós tanárnak.

EGYESÜLETEK.

(Ülés az Irók segélyegyletében.) A Magyar irók segélyegyletének igazgató-bizottsága tegnapi ülését tartott. Miután egy iró-művész özvegyét és két árváját juttatni fogva leendő rendes segélyezésre előjegyezte a rendelkezésre álló pénzügyösszeget pedig a folyamodók közt rendkívüli segélyül kiosztotta, egy az egyet ellen több hírlepalban emelt vád is

szóba került, s mivel e vád az egyleti alapszabályok nem ismerése alapján támadt, szükségesnek vélte a sajtó és olvasók közönség felvilágosítására kijelenteni, hogy a vádra okot adó eset nem tartozik az irók segélyegyletének feladatai közé. Azzal vádolják ugyanis az egyletet, hogy elzárkózik a hazafias ügyekről s közadakozásból gyűjtött vagyonán tételül ül. Miért? Mert nem vesz részt a *Budapesti Újságírók Egyesületének* és az *Orthon* társaságok nem a nemcs törökvéseben, hogy *Kisfaludy* Sándor sümegi kis udvarházát megvegyék, melyben a két Kisfaludyval rokon s elhunyt vitéz honvédtiszt özvegye és árvái laknak, kiknek fejük fölül az ősi hajlékot mostanában elérvezeni készülnek. Először is az egylet e tekintetben felszólítást nem kapott, de ha kapott volna is, azt lett volna kénytelen válaszolni, hogy az egykori költő házában jelenleg nem költő vagy iró özvegye és árvái laknak, hanem elhunyt honvédtiszté, kiknek segítése a társadalom vagy honvédségelyezési alap vagy pénzükkkel szabadon rendelkező körök, egyletek kegyeletes föladata, nem pedig a magyar irók segélyegyletének, melynek kiadásait a negyven év óta érvényes alapszabályok határozzák meg. Ha iró özvegye és árvái laknának a sümegi házában, a segélyegylet felszólítás nélkül is gyámoltotta volna őket, de más pályáján egyéneket, ha költők oldalági rokoni is, nem segíthet, mert akkor hűtlenül kezelne a rája bizott közjótékonyságot alapot, minden egyes alapító felelősséget vonhatná bizottságrát, a belügyminisztérium pedig köteles volna vizsgálót indítani ellene, mert a közadakozásból összegyűlt alap csak arra a célra fordítható, a mire adva van. És hogy a bizottság arra fordítja, bizonyítják a lapokban is féltékenkt megjelenő segélyek. Iróknak, irók özvegyeknek és árváknak közel *tizenegyszer* forintot nyújtott kötelessége szerint. Ha másféle, bár kegyeletes előzárka szintén utalványozgatna, akkor hűtlen sáfára lenne a rábizott alapnak s méltán részesülne a sajtó vádjában, mely sajtót szintén közelről érdekelheti az, hogy ez alap a jövő számára is saját rendelkezésére óvassák meg. Ez a segélyegyletnek legsajátabb hazafias ügye és parancsoló kötelessége.

(Az Eötvös-alap gyűlése.) Az Eötvös-alap országos tanítói egyesületének gyűjtő és kezelő országos bizottsága november 16-án, csütörtökön délután 5 órákor az érsek-utcai elemi iskolában gyűlést tart. Tárgy: Felvétel a Tanítók házába.

(Adomány.) A Budapesti Újságírók Egyesülete segítő-alapjának gyarapítására *Szalai Béla*, az egyesület rendes tagja *Neszemly* Artur elhunyt alkalmából tíz forintot adományozott koszorú-megváltás címén.

(A Magyar Gyógyszerészek Nyugdíjintézete) tegnap a budapesti gyógyszerész-testület helyiségében közgyűlést tartott, *Bayer Antal* székesfővárosi gyógyszerész elnökelele alatt. A nyugdíjintézet, mely a gyógyszerészek közönsége miatt eddig ugyancsak küzdött a kezdet nehézségeivel, az újabb időkben látható fejlődésnek indult. Az intézetnek most 11.000 forint vagyonja van, amelyből 2000 forint bevétel a legutóbbi évre esik. A minap elhunyt *Török József* a nyugdíjintézetnek 1000 forintot hagyományozott.

TÖRVÉNYSEK.

A mocsai bünpör.

— A *Budapesti Napló* tudósítójától. —

Komárom, november 14.

A törvénysek folyóján holnapolt kezdve megint csend lesz. Kovács Istvánék hazavonulnak a mocsai laposba s úgy fordul, a bevadolt urak a törvénysek fogházában gondolkozhatnak arról, hogy ebben az országban ma már nem lehet mindent megtenni a paraszttal, vagy ha lehet, óvatosan kell bánni vele. Az utolsó tanu is elmondta az eset apró és nagy borzalmait, felolvasták az iratokat, orvosi véleményeket, eltöltöttek vele egy délelőtti s délután már az ügyész is elmondotta a vádbeszédjét. Az igazságának bizonyoson elegend fog tenni a komáromi bíróság, ítéletével meg fogja nyugtatni azt a felháborodást, amely országszerző hangos szóban tört ki, a közigazgatás pedig is fogja vonni az ítéletből s a tárgyalás részleteiből a következtetéseket. A magyar társadalomnak is jut az esetből egy kis okulásra való alkalom. Megtanulhatja, hogy ebben az országban van törvény és van igazság, amely nem hanyagzik meg sem a Mókány Bercik családi politikája, falvakba kiszorult legénykedése előtt, de viszont nem engedí megtevesztetni magát kulturparasztnak gyűlölet és bosszúvágy fájlalta vallomásai által.

A mocsai ügy tárgyalásának mai részleteiről az alábbiakban számol be tudósítók:

A tárgyalás *Ratain Imre* csendőrfőhadnagy kihallgatásával kezdődött, ki azt vallja, hogy a panaszosok előtt csak Molnárra és Szabóra panaszkodtak. *Lukács* és *Csőbényei* tanak azt vallják, hogy Kovács revolverrel fenyegette őket, ha nem vallanak az urak ellen. *Makovitz* István, Csunyi utóda a mocsai bírói széken. Mitésem akart tudni arról, hogy az emberek megkínózták. Azt látta, mikor *Jakab Pál* aláírta Göbelnek a kötelezést, magáról az esetről csak annyit vall be, hogy jaggatást hallott, mikor éjnek idején a közsézházán járt.

Elnök: Talán tudja, hogy meddig tartott ez a jajtás?

Tanu: Éjszaka egy óráig.

Elnök: Kaptak-e az emberek enni?

Tanu: Négy napig nem ettek — én legalább úgy hallottam Kovácsotól.

Kéry bíró: No, az már más.

Tanu: De kérem, azt bizonyosra mondom, hogy meg volt tiltva, hogy enni adjanak az embereknek s ha rajtam múlt volna, én sem adtam volna, mert nekem is meg volt tiltva.

Makovitz István volt az utolsó tanu. Utánna már csak Pollák védő intézett egy pár kérdést Szabó szolgabíróhoz.

Pollák: Van-e a megyénél olyan alap, amiből a letartóztatottakat élelmezik?

Szabó: Nincs.

Pollák: Ki fizeti a költséget, ha maga valakit letartóztat.

Szabó: Ha kedvem van én, felesztendő mulva visszaadja a minisztérium.

Pollák: Szóval: a kincstár az önk büntárs.

Ezzel a kijelentéssel végződött a bizonyítási eljárás, mely után a törvényszék esküre bocsátotta az összes tanukat. Leghangosabban Kovács István mondta az esküt s még így is emeltebb hangon kiáltotta:

— Isten engem ugy segítjen!

A délutáni tárgyalás már dr. Bíró Kálmán királyi alügyész nagyhatású vádbeszédével kezdődött. Az ügyész az új század alapját képező eszmékről s azokról a küzdelmekről szólt, melyekkel a magyar az emberi jogokért és a szabadságért küzdött. Ezt a törekvést mutatja a magyar büntetőtörvénykönyv is s ezért elítélendő az a nézet, mely oly anynyira el van terjedve a társadalomban, hogy: előnyomatot kénysereszközök alkalmazása nélkül teljesíteni nem lehet.

Hasztalan küld e nézet ellen a független magyar bíróság. Ez az ügy mutatja, hogy milyen kitérőkre vezet ez a felfogás. Az a ház, az az élénk érdeklődés, amely a tárgyalás iránt országwide nyilvánult — az az ítélet. Ezután a bűnpör anyagát taglalja s a panaszosok és tanuk vallomásából állapítja meg a vádlottak bűnét.

Mindaz, amit a szövényű vádhatározat betűi hirdettek, beigazolást nyert — szólt végül az ügyész — s éppen ezért vádolom Szabó Kálmánt, Göbel Lajost, Czunyi Józsefet mint tettestársakat a btkv. 477. §-ába ütköző és ugyanazon §-szerint minősülő 11 rendbeli hivatalos hatalommal való visszaélés büntette, Molnár Gedeont pedig ugyanezen §-ban foglalt és a 69. §-nak második bekezdése alapján mint bűnszegedet;

Szabó Kálmánt és Molnár Gedeont mint tettestársakat és az előbbieket anyagi halmazatban: Kovács István és Varcz Béla sérelmére elkövetett és a btkv. 301. §-ába ütköző és minősülő kétréndbeli súlyos testisértés büntette és Varanka László sérelmére elkövetett és ugyanezen §-ba ütköző egyréndbeli súlyos testisértés vétsége miatt; Szabó Kálmánt, a Varanka Ferenc és Jakab Pál sérelmére elkövetett és a btkv. 193. §-ába ütköző és a btkv. 195. §-ának 1. bekezdése szerint minősülő kétréndbeli személyes szabadság megsértésének vétsége, és végül Szabó Kálmánt és Göbel Lajost mint tettestársakat a Jakab Pállal szemben elkövetett és a btkv. 350. §-ába ütköző zsarolás vétsége miatt.

Az ügyész beszéde nagy hatással volt nemcsak a közönségre, hanem a bíróságra is. Utána dr. Kolbe és dr. Mihola a panaszosok képviseletében terjesztették elő a megkínzottak kártérítési követelését.

Holnap következnek a védőbeszédék, csütörtökön pedig ítéletet hoz a törvényszék.

Nyilttér.

Egyenruha és felszerelési-cikkeket

valódi olasz vivószereket

legelőgásabb kivitelben szállítanak

BLUM és TARSÁ,

szerb királyi és lözser főherceg udvari szállító, BUDAPEST, Sütő-utca 2. sz.

(Az e rovat alatt közlötnek sem tartalmáért, sem alakjáért nem teletősa a szerkesztőség.)

TÁVIRATOK

Bécs, november 14. Frigyes főherceg leányával, Mária Krisztina és Mária Anna főhercegnőkkel délbén Pozsonyból ide érkezett és délután ismét visszatért oda.

Brüsszel, november 14. A képviselőkamara új ülésszaka ma minden ünnepélyesség nélkül megnyílt. Beernaertet újból megválasztották elnökökké.

Páris, november 14. Jules Lemaitre új darabjával tegnapi előadása után Lastes nacionalista kép-

viselőt a rue d'Athènesben a kormány egyik tagját sértő kifakadása miatt letartóztatták, de azután szabadon bocsátották.

Diaktüntetés Prágában.

Prága, november 14. Ma délután 4 órakor a Karolinumban cseh diákok gyűlést akartak tartani, melynek tárgya a polnai esetről szóló Masaryk-féle rüpirat és a „zde”-vel való jelentkezés kérdése lett volna. Dr. Gebauer rektor azonban kijelentette, hogy a „zde”-kérdés tárgyalását nem engedheti meg. A diákok erre tüntető kiáltások közt az egyetem udvarára vonultak és ott akarták folytatni a gyűlést, melyet azonban a rektor berekesztettnek jelentett ki. Vagy 300 diák erre Masaryk tanár lakása elé vonult. A Radetzky-téren a rendőrség utjokat állta. Masaryk tanár abougolása közt a diákok a Grabenre vonultak a Narodni Listy szerkesztősége elé, hol az újság mellett is Masaryk ellen tüntettek. Azután a Vencel-térre vonultak, hol egy rendőrúszviselő felszólítására szétoszlottak.

Picquart nem fogad el kegyelmet.

Páris, november 14. Picquart levelet írt Waldeck-Rousseau miniszterelnöknek, amelyben azt kívánja, hogy a személyére vonatkozó, még függőben lévő ügyeket az illetékes bíróságok elé terjeszszék és minden kegyelmet visszautasít.

A német császár Angliában.

London, november 14. Gróf Hatzfeldt német nagykövet levelet írt a lordmayornak, melyben közli, hogy a német császári pár sajnálja, hogy angliai tartózkodásának rövidsége miatt nem fogadhatja el a lordmayor meghívását a Mansionhouseban tervezett lunchre.

Oroszország és Japán.

Berlin, november 14. Néhány nap óta mind több jel mutat arra, hogy Japán és Oroszország közt konfliktus támad. Így Washingtonból az a távirat érkezett Londonba, hogy Oroszország és Japán közt Korea miatt a viszonyok feszültek. A Morning Postnak pedig ugyanonnan azt táviratozzák, hogy Oroszország és Japán kormányai az Egyesült Államok kormányától tudakolták, hogy milyen magatartásra számíthatnak részéről.

Német birodalomgyűlés.

Berlin november 14. A birodalomgyűlés ma ismét összeült. Az elnök üdvözölte a jelenlevőket és megemlékezett az elhunyt képviselőről. Napirenden csak kérvények voltak.

Bérmozgalom Csehországban.

Prága, november 14. Nachodból jelentik e hó 10-ikéről: Tegnap (csütörtökön) este fél 6 órakor az itteni Mauthner-féle gyár munkásai abbahagyták a munkát, összegyűltek az udvaron és 25 tagu deputációt külték a gyár vezetőjéhez, hogy követeléseik elintézését kérje. Ma (pénteken) dolgoztak a munkások. A járási főnökség vezetője személyesen járt közben a gyár és a munkások között. A gyár vezetősége kijelentette, hogy nem emelheti föl a béréket. A nachodi munkások valószínűleg csak akkor letárolnak, ha majd megállapodnak a roth-kosteletzi munkásokkal, akiknek szintén nem adták meg a bérémetelést. A nyugalom és a rend érdekében sztrájk esetére megtették a kellő intézkedéseket.

Az ausztriai helyzet.

Bécs, november 14.

A képviselőház ülése délután fél két órakor kezdődött. Az ülés elején Javorski a következő indítványt tette:

A Ház 48-tagu kiegészítési bizottságot küldjön ki, mely a kiegészésre vonatkozó s a 14. §. alapján kiadott rendeleteket tárgyalja. A megokolásban Javorski utal arra, hogy mennyire kívánatos volna az, hogy a kormány s az államadósságot ellenőrző bizottság között felmerült viszály törvényhozási uton intéztesék el.

Az indítványt elfogadják. Erre a morvaországi zavargások fölött megkezdett vitát folytatják.

Verkauf azzal bővíti a szocialistáknak azt az indítványát, hogy a morvaországi zavargások ügyében vizsgálo-bizottságot küldjenek ki, hogy a gradilitzi vérengzések szintén a vizsgálat tárgyát képezzék. Az ülésteremben nagy nyugtalanság uralkodik.

Dasinsky: Az urak diskurálnak, mialatt az ország polgárainak lemeszárlását tárgyaljuk!

Höfer: Gradtitzi gyilkosok!

Elnök: Csendét kérek! Hisz a parlamentben vagyunk!

Resel: Dehogy! A zajongás után ítélve a bürzén!

Verkauf beszéde után Lenossi indítványára a vitát bezárják. Süeny és Menger képviselőket választják vezérszónokoknak.

Süeny (ifju-cseh) azt mondja, hogy Ausztia a

kisebbséggel való kormányzás és a gormanizáció felé törekszik. A bürokrácián kívül főként a zsidók germanizálnak Morvaországban. Az ifju-csehek nem akarnak az antisemitákhoz csatlakozni, noha a zsidók legnagyobb ellenségeik a cseheknek. A szónok azután a csehországi zavargásokról beszél és azt állítja, hogy voltak esetek, mikor a németek bevették a saját maguk ablakait és ezt azután a csehekre fogták. (Novotés és ellenmondás a németeknél.) A szónok 4¹/₂ óráig beszédtét a németekhez intézett felhívással végzi, hogy egyesüljenek a csehekkel Ausztriának a javára.

Menger képviselő (vezérszónok a javaslat mellett) az előtte szólóval polemizál. Ajánlatos volna az az angol rendszer, hogy felegyvertelen polgárok felelősköznének a rend fenntartására.

A tárgyalást este 9 órakor félbeszakítják. Következő ülés csütörtökön.

(A 14-ik §.)

Bécs, november 14.

A 14. §. reviziója dolgában kiküldött bizottság ma ülést tartott. A kormány részéről gróf Clary, a minisztertanács elnöke és Körber belügyminiszter volt jelen az ülésen.

Első sorban Kaiser indítványát tárgyalta a bizottság.

Dasinsky hosszabb beszédben arra a nagy többségre hivatkozik, amely a Házban a 14. §. törlesztést kívánja és a 14. §-nak következő szövegezését indítványozza:

Rendeleteket kibocsátani olyan ügyekben, amelyekhez az alkotmány szerint a reichsrath hozzájárulása szükséges, a reichsrath mindkét házában előre kért hozzájárulása nélkül nem szabad. Ha ilyen rendeletet mégis kibocsátattak, nem esnek az 1867. december 21-iki állami alaptörvény 7. cikke szerint való elbánás alá.

Azután Kaiser képviselő, utána pedig Grabmayr beszélt.

Kaiser kijelenti, hogy pártja első sorban a 14. §. törlését kívánja és csak azért pártolja a paragrafus módosítását, mert törlésének nem volt kellő többsége. A módosításnak a császár rendelkezési jogát való-ságos kivételes vagy szükség-esetekre kell redukálnia, tehát csakis a háborúra, lázadásra és elemi csapások vagy járványok okozta inség esetére.

Grabmayr a baloldal nevében lényegében ugyanily indítványt terjeszt elől.

Grabmayr után még Bielohlavcek és Pommer képviselők beszélték, azután berekesztették az ülést.

Prága, november 14.

A Politika mai reggeli lapjának az a híre, hogy Neuhausban a városi tanács vezetése alatt nagy tüntetések voltak és hogy az ottani ezredparancsoknak maoskazenét adtak, teljesen alaptalan.

(Cseh-lengyel-német koalíció.)

A Bohemia című cseh lap mai reggeli számában azt jelenti, hogy a jobb-és baloldal közötti tárgyalások vannak folyamatban az iránt, hogy a csehek, lengyelek és a német baloldal koalíciót alkossanak, amelyből kifolyólag a kabinetben a koalíciónak mind a három eleme képviselve lesz. Dr. Hohenburger, a német néppárt és a baloldal végrehajtóbizottságának tagja, erről a kérdésről a következőképpen nyilatkozott:

Semmi sincs, ami a prágai lap jelentését még a legesekélyebb mértékben is valószínűvé tehetné. Ily értelmű tárgyalások a jobboldal és a baloldal között nem voltak és nem folynak most sem, mert azokról tudomással kellene birnom. De az ilyen tárgyalások már csak azért is lehetetlenek, mert a német szolidaritás keretein belül az az álláspont az uralkodó, hogy az adott viszonyok között csakis hivatalnok-minisztérium képes Ausztia részére boldogulást biztosítani.

Közgazdasági táviratok.

Frankfurt, november 14. (A Budapesti Napló tudósítójának távirata.) Arfolyamok novemberre. Esti forgalom. Osztrák hitelrészvény 230.20. Osztrák-magyar államvasut 140.60. Déli vasut 32.10. Osztrák arany-járadék 94.90. Olasz járadék 92.95. Laura-kohó 251.—. Harpeni 199.75. Discant 191.15. Alpesi —.—. Bécsi bankgyesület —.—. Szilárd.

Berlin, nov. 14. (A Budapesti Napló tudósítójának távirata.) Esti forgalom. Négyeszázeles magyar aranyjáradék —.—. Magyar koronajáradék —.—. Osztrák hitelrészvény —.—. Osztrák-magyar államvasut 140.50. Déli vasut 32.—. Északnyugati vasut —.—. Elbavölgyi vasut —.—. Orosz bankjegy készpénz 216.60. Buschtiehradi —.—. Orosz bankjegy —.—. (Ultimo.) Lombard —.—.

New York, november 14. Liszt helyben 2.75. Buza decemberre 72.—. márciusra 75³/₈%, májusra 76.—. Tengeri májusra 38³/₈%. Tengeri júniusra 38³/₈%.

Chicago, november 14. Buza decemberre 67³/₈%, Tengeri májusra 32³/₈%.

New York, november 14. (Értéktársa.) Váltó Londonra 4.85³/₈%. Váltó Berlinre 94³/₈%. Ezüst 59.—.

KÜLÖNFÉLÉK.

Esküszegés.

Zokogva mondtad, hogy búcsúzni jöttél,
Esküszöl az égre:
A mi szerelmünknek, tiltott szerelmünknek
Mindörökkre vége... mindörökkre vége...

De azért a szívem — siratni a multat —
Ide hajtott másnap,
S könnyeden át mosolyogva
Szemrehányón mondod: „Oly régóta várlak!”

Fáy Nándor.

Proféták.

— A világ vége. —

Budapest, november 14.

Akárhogyan szabadkozok is *Falb*, mégis csak volt valami szülőke annak a hirnek, hogy *ó* jövendölte meg a tegnapi napra a világ végét. És sok kollégája akadt a korábbi időkben ebben a jövendülésben. Sokan jósolták már meg, hogy ez a gömbölyű földteke egyszer mégis csak megszűnik, de a peszszimisták fájdalemára mindezekig senkisémet volt próféta a maga hazájában.

Tudvalevő, hogy már 1000-ben is félték a világ pusztulásától és sok imádkozás esett meg akkor ennek a katasztrófának a megakadályozására. *Stöffler* tübingiai asztronómus V. Károlyhoz 1518-ban prognostikont intézett, amelyben írja, hogy „a Saturnus, Jupiter és Mars a halak jegyében” özönvizet fog támasztani és neki, mint a király napárca-sinájának elhitték ezt a jövendülést. Csak *Niphus* Ágost replikái után kezdtek a tudós szavaiban kételkedni. De *Philologus* Tamás, a páduai egyetem asztromia tanára és *de Petra Sancta* római bölcsész *Stöffler* jövendölése mellett foglaltak állást, amire egész Európát rettegés fogta el. És leirhatatlan örömet okozott, hogy az özönvíz helyett még egy csipetnyi eső sem akadt.

De mindezek ellenére a világ végének prófétái folytonosan találtak hívőkre. Ez történt egy *Stiefel* nevű lelkész jövendülésénél is. Ő 1532. október 21-ikének reggel 8 órájára számította ki a világ pusztulását és a faluja hívői annyira hittek lelképásztoruk szavának, hogy minden vagyonukat eldobozták. Ugyanez különben megtörtént most néhány orosz faluban is. Természetesen a világ csak világ marad, de a nyomor váltotta fel a jólétet. Kétségbeesetten vitték a wittenbergi nagyherceg elé, aki *Stiefelt* halálra ítélte. De *Luther* könyörgésére nemcsak megkegyelmezett, hanem hivatalát is viszszaadta neki. A tizenharmadik században egy kalendáriumszináló 1785. június 15-ikére jövendölte meg ezt a kritikus napot, ami nagy pánikot idézett elő Szászországban.

REGÉNY.

A verebek.

(50)

— REGÉNY. —

lta: KABOS EDE.

Liza asszony egyszer esak a karjába akasztotta s az intelligencia illedelmesen huzódott hátrább, mintha csak azt mondaná:

— Ne zavarkj profán tolakodással. A költő bucsuzik a vörös eszménytől.

A vörös eszmény pedig akkor így bucsuzott: — Hallja, Szaploneczay, én azt hiszem, maga most elutazik és holnapután arra sem fog emlékezni, hogy van valahol egy csuf vöröshaju asszony, aki nagyon jó volt, hogy maga elfelejtessen mellette egy — másikat.

— De Liza...

— Köszönöm, hogy még a keresztneveemen szólít. De azt is el fogja felejteni. Mind ilyenek maguk.

— Sohasesm fogom elfelejteni. Megmondtam.

— Igen, megmondta, hogy szüksége van réám. Mint egy napernyőre, hogy a nap össze ne égesse. Hiszen jól van, tudom én, hogy most még mind igaz volna, amivel meg akarna nyugtatni. De én nem akarom, hogy holnapután röstellje, amit ma mondott. Menjen és soha ne higgye, hogy félne tőlem. Én ugyan nehezebben fogom felejteni, mert az a csaeszi — hiszen tudja, ki gondolok! — most kezdi csak igazán szaporítani a Szaploneczay-muzeumot s én nem tehetek az otthonomban két lépést, hogy ne ütközsek valamibe, ami magára emlékeztet. De nem baj. Ha ezentul mondják rólam, hogy a költő ideálja vagyok, legalább nem pirulok. És ha pirulok, hát nem a hazugság miatt.

A tizenkilencedik század közepe után 1857-ben annak a jövendölésnek terjedt hire, hogy június 13-ikán a föld egy üstökös-sel összeütközik. És amikor Németország némely vidékén abban az évben földrengés volt, biztosra vették az összeütközés bekövetkezését.

A világ végét a jelen században nagyobbrész az adventista szekta vezetői jövendölték meg, akik Krisztus közeli visszatéréséről (advent) prédikáltak.

Az első *William Müller* volt, aki prédikációit 1833-ban kezdte meg Bosztonban és New Yorkban. Azt állította, hogy a bibliából és pedig Dániel 8. fejezetéből kitűnik, hogy a világ pusztulása és Krisztus ujjászületése 1843-ban lesz. Ez az esztendő is azonban elmúlt baj nélkül és akkor erősen megtámadták *Müllert*, aki csakhamar kisütötte, hogy tévedett a számításban. Mert a világ vége tényleg és visszavonhatlanul 1847. október 23-án lesz. Nagyon sok yankeebe szuggerálta ezt az újabb dátumot. Sokan abban hagyták a munkát és pénzézé tették vagyonukat. Ebből a pénzből egy nagy és erős menedékhelyet akartak építeni, amelybe a világ minden rétegéből összegyűljenek a hívők. Azt is megjövendölte, hogy egy angyal száll alá az ég-ből a hívők testeirt és lelkeirt.

Sok ravasz kereskedő ember felhasználta a hívőknek ezt a hiszékenységét és a következő hirdetésekot tette közzé:

Fehér ruhák!

elcsön és a legújabb divat szerint kaphatók

november huszonharmadikára

az égi utazásra

Birdley Wilson & Co-nál.

A hívők nagy seregben gyűltek össze november 24-ikára az angyal fogadrtására. De hiába! Az angyal trombitáját sohasem hallották és a hívők a *humbus* szó kísérletével kedélyes kívánságokkal látták el a profétá urat.

Legutóbbi évtizedekben *de la Tour de Noë* kiszámította, hogy a világ vége 2004-ben lesz. Ő utal ugyancsak *Szent Malachiás* jövendülésére, ki azt mondta, hogy XIII. *Leó* után még csak tíz pápa fog uralkodni. Minthogy a pápák álagosan tíz esztendeig uralkodnak, a katasztrófa csakugyan bekövetkezik 2004-ben.

De ne féljünk. Addig, amig proféták lesznek, nem lesz vége a világnak. És ki jövendöli meg, hogy mikor nem lesznek proféták?

Pont.

Talán kacagott Szaploneczay. Liza asszony egy kis melancholiával végezte:

— Nem lehet az ember Danekán nagyon követelő. De ne felejtsen el egészen! Mégis nagyon szép volt és jól esett álmodni, ha nem is tartott sokáig.

Olyan különös bucsu volt. A danekai intelligencia szinte esodalkozott, hogy a költő nem csokolja meg az ideálját. A pap azt mondta hazamenet Liza asszonynak:

— Mennyire tiszteli kegyedet Szaploneczay ur! — Nagyon tisztelt, erősítette a férj is. De nincs is több olyan asszony, mint Liza.

Ezt a patikus is megerősítette, pedig a felesége kikaparta volna a szemét, ha megtudja.

Szaploneczay Adám pedig már röpiit a főváros felé. Ez a különös bucsu, amely kitépte szivéből az aggodalmat, hogy miképpen szabaduljon a törököt, akit megfogott, a nyugodalom olajával öntötte be fölzaklatott lelkét. Már nem volt olyan nyug a lelkén Liza asszony és félelem nélkül, hállával tudott reá gondolni. A választás a maga újfajta izgalmaival szintén nyomot hagyott a lelkületében. Ahogy a kupében behunyta a szemét, mintha újra látta volna a danekai féklyás menetet, mintha újra hallotta volna az éjszakából félzengő szerenádöt. Az a vastag jegyzökönyv, melyet a táskájába rejtett, szintén megiette a magát. Mint valami csudatevő szellem, képeket göngyölgetett az álmodozó poéta szeméi előtt és mutogatta Szaploneczayt a parlamenti mezón, az igazi társaságban és valahová csak a mandátum, ez a kapunyitó varázsfü, utat nyit a tulajdonosának. S ha ebből a tarka álmodozásból egy-egy pillanatára fölárta magát, hogy a multba nézzen vissza, ahol még rongyosan és rongyos almokkal özöngött a külvárosban: majdnem elszédült. Az almok megvalósulásának, a szerenese mámorának göze ült az agyára s már ugy érezte, hogy ennyi boldogsáért talán illő is volt valamit áldozni engesztelésül. Egy kicsit sok is volna az emberfának, ha a szerenese kertéből minden virágot magá-

+ A püspök levele. Egy nemrégiben elhalt püspökról, akinek közmondásos volt a fővénsége, kedélyes történetet mesének. A püspöknek volt ugyanis egy roppant lassu gondolkozásu kanonoka. Semmiféle kérdésre sem tudott rögtönösen válaszolni hanem csak azt felelte:

— Hja, az a körülményektől függ.

A püspök tudta a kanonoknak ezt a gyengéjét és elhatározta, hogy megtréfálja. Amikor többben együtt ültek a rezidenciában, az kérdezte tőle:

— Megengedhetőnek találád, hogy szükség esetén víz helyett levessel kereszteld meg a kisedet?

A kanonok nem késett a stereotip válasszal:

— Hja! az a körülményektől függ:

Amire mindnyájan tagadólag rázták a fejüket. Az ilyképp zavarba hozott kanonok azonban csakhamar megadta a kellő választ:

— Ha a püspök leveisével kellene tennem, bizony nem tenném. De a mi hig leveiséket nem sajátálám.

A püspök sohsom volt többé kíváncsi a kanonok gyengéjére.

+ Postagalambok egykor és most. A dél-afrikai háboru révén napirenden vannak a postagalambok. A boerok is használják, az angolok is. A boerok rokonaikkal és barátaiikkal, a körülzárt angolok künn táborozó bajtársaiikkal érintkeznek a galambok után. Általánosságban az a vélemény, hogy a postagalambok intézménye uj. Ez nem igaz. *Decius Brutus* galambok után érintkezett a konzulokkal. *Taurosthenes* ugy adta apjának tudrtára győzelmét, hogy egy postagalamb lábára piros szallagot kötött. A keresztés háborukban is használták a galambokat, *Napoleon* idejében a sorsjátékok huzásának eredményét küldték *Brüsszelbe* galambok után.

+ Baktériumok a holttestben. Egy londoni bakteriológus a legújabb időkben rendkívül érdekes kísérleteket tett arra vonatkozólag, hogy fertőző baktériumok meddig élnek a holttestben. A kísérlet olyképp történt, hogy a valamely fertőzés következtében megdöglött állatot vízszonda csavarva fa vagy ércdobozba helyezte, vagy pedig minden burkolás nélkül nyirkos földbe vagy homokba temette. Különböző hosszú időközökben az állatot exhumálta. A vizsgálatok alkalmával kitént, hogy a *kolerabacillusok* 10 nap mulva éltek, de 28 nap mulva már nem, A *tífuszbacillusok* élete 15 és 20 nap között szünt meg. A *pestisbaktériumok* még 17 nap mulva fertőztek, 21 nap multán azonban már nem. A *tuberkulózis bacillusait* 7 hét mulva is konstátálta, de akkor már nem voltak fertőzőképesek. Ezek szerint tehát a holttestekben nagyon kevés ideig marad fertőzőképes a bacillus.

nak akarna leszakítani. Az irodalmi siker, a nép kegye, a hirtelen emelkedésben feltáruoló csodás horizon: ez is valami és Szaploneczay már bizonyos lelki nyugalommal tudott rá gondolni, hogy nyomorusága hűségos társának is jutott valami. Angéla. A végén, ha talán ez a virág is neki volt szánya, ki tudja, nem kábitotta volna-e el a fejét, hogy azontul nem is tudott volna emelkedni? Szaploneczay azt mondta magának, hogy minden ugy történt, amint történnie kellett. És *Korniss Géza* talán a siker vorfényében is ugyanazt a szallagöt tette még neki, amit a nyomoruság idején olyan hűségesen teljesített: megszabadította a hátköznapit terheköt, amik szabad szárnyalásában talán akadályozhatták volna.

Egy percig derengett lelke előtt valami nyugtalanító látomás. A nászutasokat látta és azt a törekény lednytetést, amely tehetetlenül omlik a *Korniss* karjaiba. Az erős férfitensten valami reszketés vonaglott keresztül. De csak egy perccig tartott. Aztán Szaploneczay a kupé ablakához állott és elnézte a televény földeket, az uj vetésre szomjas mezöket, amelyektől rohanva menekült a vonat. Valami sugta benne, hogy tanítás van ebben a rohanó menekülésben és aki haladni akar, nem szabad mindenütt megállania, ahol igazetek csábítják, gyönyörök kinnálják magukat.

Szivarra gyujtott és egy morogta:

— Még kerülni fogom.

Eröt érzett magában a kerülésre. Uj tervek, irodalmi alkotások láza forralta az agyat s diadalmas érzés mozgott benne, hogy a tervek milyen füsngés nyugalommal bontakoznak, formálódnak, jegecednek egymás mellett, egyik sem furdök a másikba, egyik sem torzitja el a másikat. Csupa ép, egészséges gondolat, ami meg fogja várni a maga idejét s nem törekszik az egymás elfojtására, megölésére.

Szinte fizikai gyönyörüséget érzött s ugy nézett magán végig, mint az egészséges anya.

S ez az érzés nem is hagyta el. Mikor a

egyzések: Belföldi élő borjú 30-37 krtól, 38-44 krig, kivételesen 48 kr levonás nélkül, leölt 45-50 krig kilónként, növendékmarha 20-22 kr. kilónként.

Madaras sertés-konzumvásár. A ferencvárosi petróleum-árkérdésről lévők székességi-konzumvásárra érkezésére 1899. évi nov. 14-én. Készlet - darab. Érkezett 699 darab. Összesen 699 darab. Eladták 177 darab. Maradt 492 darab.

Felső sertésvásár. A st. marxi központi vásároknokban ma megtartott sertésvásárra bejelentettek: 12 612 darabot, ebből a vásár elején felhajtottak: 4486 darab fiatal sertést, 7215 darab magyar hizott sertést, - nehéz sertést, összesen 11701 darabot.

Jegyzések: karként élő szuliban (a fogvasztási adót nem számítva) első rendű sertés 26-37 1/2 kr, kivételesen 34-40 krajcár, középminőségű sertés 35-36- krajcár, könnyű sertés 33-35- krajcár, fiatal sertés 32-40 krajcár.

A budapesti gabonatózsde.

Budapest, november 14.

A búzüzletben kedvezőbb volt a bangulat. Forgalomba került 15 000 métermázsza buza tartott áron. Más gabonaművekben a forgalom csekély volt és az árak nem változtak.

Eladtott:

Buza. Tiszavidéki: 100 mm. 80 k. 8 frt 15 kr. 200 mm. 79.5 k. 8 frt 05 kr. 100 mm. 79 k. 7 frt 95 kr. 500 mm. 79 k. 8 frt - kr. 400 mm. 79 k. 8 frt 05 kr. 100 mm. 79 k. 8 frt - kr. 100 mm. 78.5 k. 8 frt - kr. 200 mm. 79.5 k. 7 frt 95 kr. 100 mm. 78 k. 7 frt 95 kr. 100 mm. 77 k. 7 frt 90 kr. 100 mm. 77 k. 7 frt 80 kr. 100 mm. 76 k. 7 frt 80 kr. 100 mm. 77 k. 7 frt 80 kr. 100 mm. 76 k. 7 frt 75 kr. 100 mm. 76 k. 7 frt 70 kr. 100 mm. 74.5 k. 7 frt 52 1/2 kr. 100 mm. 72.5 k. 7 frt 35 kr.

Pesti megyei: 200 mm. 79 k. 7 frt 90 kr. 100 mm. 78 k. 7 frt 90 kr. 100 mm. 77.8 k. 7 frt 60 kr. 100 mm. 77 k. 7 frt 90 kr. 100 mm. 77.5 k. 7 frt 40 kr. 200 mm. 77 k. 7 frt 70 kr. 100 mm. 76 k. 7 frt 70 kr. 650 mm. 75.5 k. 7 frt 70 kr.

Felvidéki: 200 mm. 76 k. 7 frt 65 kr. Szent-Tamási: 2760 mm. 73.2 k. 7 frt 60 kr.

Bihari: 1000 mm. 78 k. 8 frt 05 kr. Hartai: 1800 mm. 75.3 k. 7 frt 75 kr. Bégái: 2150 mm. 77 k. 7 frt 75 kr. Erdélyi: 100 mm. 77.5 k. 7 frt 60 kr. Szerbiai: 1500 mm. 76.5 k. 6 frt 70 kr. 1500 mm. 76.2 k. 6 frt 70 kr.

Nind 8 hónapra.

Zab: 100 mm. 5 frt 40 kr. 100 mm. 5 frt 37 1/2 kr. 100 mm. 5 frt 17 1/2 kr.

Rozs: 100 mm. 6 frt 15 kr.

Készpénzfizetés mellett.

A készpénz hivatalos jegyzése a budapesti áru-és értéktőzsde szokásai szerint, készpénzben 100 kilogrammonként. - A minőség haktelitorunként és kilogrammonként.

Table with columns: Elővás, Kilós, 100 kilogramm ár, 100 kilogr. szm. ár. Rows include: Kisvárdi, Debreceni, Jászberényi, Pestvidéki, Bácskai, Békési.

Egyéb gabonaművek

Table with columns: Elővás, Kilós, 100 kilogramm ár. Rows include: Rozs, Arpa, Zab, Tengeri, Repce, Kéles.

A határvidéki elővásról folytatón a következő kötések történtek:

Table with columns: Elővás, Kilós, 100 kilogramm ár. Rows include: Buza (1900) áprilisra, Rozs áprilisra, Zab áprilisra, Tengeri májusra, Repce augusztusra.

Déli egy órakor a következő záróárakat állapították meg hivatalosan a tőzsdén:

Table with columns: Elővás, Kilós, 100 kilogramm ár. Rows include: Buza (1900) áprilisra, Buza októberre, Rozs áprilisra, Tengeri (1900) májusra, Zab (1900) áprilisra, Repce augusztusra.

Délután fél 5 órakor zárul:

Table with columns: Elővás, Kilós, 100 kilogramm ár. Rows include: Buza októberre, Buza áprilisra (1900), Rozs áprilisra (1900), Zab áprilisra, Tengeri májusra 1900., Repce augusztusra.

A budapesti értéktőzsde.

Míg a nyugat-európai tőzsdék hangulata folyton barátságos, addig a berlini értékpiacon váltakozik a jókedv a komor felfoggással. Németországban a flotta-törvényjavaslat kísért folyton s addig, míg ennek sorsa el nem dől, a spekulációnak el kell készülnie lennie arra, hogy várakozása ellenére is irányt változtat a tőzsde felfoggása.

A déli tőzsde mintha szünetelt volna. Ném zavarta meg semmi a nyugalmat. Az árak teljesen változatlanok maradtak.

A helyi piacon alig történt kötés.

Valuták és ércváltók csendesek.

Az előtőzsde.

Jegyzetek: Osztrák hitelrészvény 368.30-369.20. Magyar hitelrészvény 373.25. Osztrák-magyar államvasut 330.-330.50. Közúti vasut 341.- forint.

A déli tőzsde.

Jegyzetek: Osztrák hitelrészvény 368.70-369.10. Osztrák-magyar államvasuti részvény 330.-330.50. Leszámítoló bank 252.25-252.75. Rimamurányi vasmű 325.-325.75. Közúti vasut 341.-341.80 forint.

Utőtőzsde. A 4 órai záratorok maradt:

Osztrák hitelrészvény 368.50. Magyar hitelrészvény 373.-. Leszámítoló bank részvény 252.50. Rimamurányi vasmű részvény 324.-. Osztrák-magyar államvasut 330.-. Közúti vasut 340.50. Villamos vasut 186.- forint.

A hivatalos záratok a következők voltak:

Allamadóság.

a) Magyar Allamadóság.

Table with columns: Allamadóság, Ár. Rows include: Magyar nyaromény kölcsön 180 (Ft), Magyar rögalkötvény 400 Ft, Horv.-szlav. rögalkötvény 400 Ft, Magyar 1800-as sorsjegyek 100 Ft, Horv.-szlav. földtelek-mentesítés 100 Ft, Tisai sorsjegyek 400 Ft.

b) Osztrák Allamadóság.

Table with columns: Osztrák Allamadóság, Ár. Rows include: Koronajáradék 4% 100.75, 1864-es sorsjegyek 4% 100.25, 1870-as sorsjegyek 4% 100.75, 1875-es sorsjegyek 4% 100.25.

c) Német Allamadóság.

Table with columns: Német Allamadóság, Ár. Rows include: Bolgár vasúti kölcsön 100 Ft, Szeber 100 frankos sorsjegyek 2% 100.-34.-

Más kölcsönök.

Table with columns: Más kölcsönök, Ár. Rows include: Budapesti fővárosi kölcsön 60 Ft, Tavaszi sorsjegyek 100 Ft, Magyar jelszóbank kölcsön 90 Ft.

Záloglevelek és kölcsönkötvények.

Budapesti intézetek kibocsátása.

Table with columns: Intézet, Ár. Rows include: Jelszóbank nyar., Jelszóbank nyar., Jelszóbank nyar., Orosz-alkop. takarékpénztár, Orosz-alkop. takarékpénztár, Kécsk. jelszóbank, Kécsk. jelszóbank, Kécsk. jelszóbank, Kécsk. jelszóbank, Kécsk. jelszóbank, Kécsk. jelszóbank, Kécsk. jelszóbank, Kécsk. jelszóbank.

Előbbségi kötvények.

Table with columns: Előbbségi kötvények, Ár. Rows include: Polgármesteri és tengerhajózási, Magyar-alkop. I., Beruházói kölcsön, Kécsk. jelszóbank.

Bankok részvényei.

Table with columns: Bankok részvényei, Ár. Rows include: Kereskedelmi és pénzügyi, Magyar alkop. részvény, Osztrák-magyar bank, Kereskedelmi bank.

Biztosító társaságok részvényei.

Table with columns: Biztosító társaságok részvényei, Ár. Rows include: Foncsors, Lloyd-visszóbizt., Nemzeti baleset, Pannónia-visszóbizt., Foncsors.

Bányák és téglagyárak részvényei.

Table with columns: Bányák és téglagyárak részvényei, Ár. Rows include: Rózbányai pótlék, Kisbányai pótlék, Árkádgyár, Assálgyár, Kisbányai pótlék, Károliakővár, Károliakővár, Károliakővár, Károliakővár.

Különböző vállalatok részvényei.

Table with columns: Különböző vállalatok részvényei, Ár. Rows include: Kirdy verőbánya, Poigrát széntbánya, Magyar szénbánya, Magyar szénbánya, Nemzetközi wagnónkölcsön, Telefon-Hirmondó.

Gőzmalomok.

Table with columns: Gőzmalomok, Ár. Rows include: Hengermalom, Molnár és székely, Viktória.

Takarékpénztárak részvényei.

Table with columns: Takarékpénztárak részvényei, Ár. Rows include: Egeri, Gyulai, Magyar Általános, Országos Képesítési, Pestú hazai.

Vasművek és gépgyárak részvényei.

Table with columns: Vasművek és gépgyárak részvényei, Ár. Rows include: Gázdudai gépgyár, Danubius, Ganz, Nicholson, Schlick, Weiszner-gyár.

Könyvnyomdák részvényei.

Table with columns: Könyvnyomdák részvényei, Ár. Rows include: Athenaeum, Franklin, Kosmos, Pallas, Pesti könyvnyomda.

Főleközlők vállalatok részvényei.

Table with columns: Főleközlők vállalatok részvényei, Ár. Rows include: Adriai tengerhajó, Bpesti kőút vas., Ideig. rész., Gy. rész., Villam. vas., Gy. rész., Újpesti-rákospalotai villamos, Kassa-odorbergi, Magyar-gallai nyugati.

Sorsjegyek.

Table with columns: Sorsjegyek, Ár. Rows include: Magyar vörösök, Gyugyvas osztr. f.b., Olasz vör. ker., Gyugyvas osztr. f.b., Osztrák vör. ker., Osztrák hitelint., Palfy.

Pénzmekek.

Table with columns: Pénzmekek, Ár. Rows include: Vereb arany, 30 frtkos arany, 20 frtkos, Németbankjegyek, Olasz líra.

Külföldi váltók (lára).

Table with columns: Külföldi váltók (lára), Ár. Rows include: Amsterdam, Londen, Német piac, Orlan piac, Páris.

Határvidéki kötések értékpapirok.

Table with columns: Határvidéki kötések értékpapirok, Ár. Rows include: Aranyjárdék, Koronajárdék, Magyar hitelbank, V. t. p. gy. ar. bank, Magyar jelszóbank, Leszámít. bank, Rimamurányi, Osztr. hitelrészvény, D. v. vasut, Osztr.-mag. állam.

A budapesti terménytőzsde.

A terményüzletben a szérszerű hangulatnak megfelelően alakultak az árak és végül a terményüzleti árjegybizottság hivatalosan a következő árfolyamokat állapította meg:

Jegyzetek: Heremág: lucerna 45.-52.- forint, vörös tiszai, alföldi és felvidéki 53.-61.- forint, Vörös erdélyi - Vörös bányási - Középszemű 66.50-71.-, Nagyszemű 71.-74.- frt. Disznózsir: budapesti 50.50-51.- forint, vidéki - frt. Táblaszalonna: légszárított vidéki városi 4 darabos 40.-40.50 forint, 3 darabos 41.-41.50 forint, füstölt 46.-46.50 forint, Szilva: boszniai, szokás szerinti minőség 14.50-14.75 forint, 120 darabos - - - - - forint, 100 darabos 19.25-19.75 forint, 85 darabos 26.-26.50 forint azonnali szállításra, Szerbiai szokás szerinti minőség 12.-12.25 forint, 100 darabos 18.-18.25 forint, 85 darabos 25.-25.25 forint. Szilvaiz: szlavóniai 18.50-19.- forint, szerbiai 16.75-17.- forint azonnali való szállításra.

A bécsi gabonatózsde.

Bécs, november 14. (A Budapesti Napló tudósítójának telefonjelentése.)

Jegyzetek: Tavaszi buza 8.24. Tavaszi rozs 6.86. Tavaszi zab 5.44-5.45. Tengeri május-juniusra 5.22-5.23.

A bécsi értéktőzsde.

Az előtőzsdén nagyon gyenge az irányzat. A déli tőzsdén eleintén kissé javult az irányzat, de később az üzletkedv hiánya folytán ismét gyengült az irányzat. Záratorok üzletetlen volt a tőzsde, az árfolyamok csak névlegesek.

Bécs, november 14. (Magyar értékek zárlata.) 4% aranyjárdék 116.70. Tiszai és szegedi kölcsön sorsjegye 137.25. Magyar vasúti kölcsön üzletben 99.60. Magyar keleti vasúti állami kötvény 118.50. Magyar leszámítoló és pénztárbank 261.75. Rimamurányi vasműrészvény 322.50. Magyar koronajárdék 95.50. 4%-os Magyar földtelek. kötvény 93.50. Magyar hitelbank részvény 373.50. Magyar nyaromény kölcsön sorsjegye - Kassa-odorbergi vasúti részvény 182.-. Magyar kereskedelmi bank 130.

Bécs, november 14. (Osztrák értékek zárlata.) 4 1/2% papírjárdék 99.85. 4%-os osztrák aranyjárdék 117.-. 1860-iki sorsjegye 135.40. Osztrák hitelsorsjegye 197.-. Angol-osztrák bank 190.-. Bécsi bankjegyzetlet 269.-. Osztrák-magyar bank 90.-. Déli vasut 70.75. Dunagőzhajózási részvény 358.-. Dohányrészvény 132.50. Csaásári és királyi arany 5.69.-. Német bankváltók 59.-. 4 1/2% ezüst járdék 99.50. Osztrák koronajárdék 99.80. 1884-iki sorsjegye 201.-. Osztrák hitelintézet részvény 368.50. Unionbank 304.-. Osztrák Lándorbank 234.25. Osztrák-magyar Államvasut 230.25. Elbavölgyi vasut 250.-. Alpeji bányarészvény 269.75. 30 frankos arany 9.58 1/2. Londeni váltóár 120.67. Bécsi Tramway 437.-. Az irányzat tartózkodó.

Bécs, november 14. (A Budapesti Napló tudósítójának telefonjelentése. A délutáni magánforgalomban a zárlatok a következők voltak: Osztrák hitelrészvény 368.37 Magyar hitelrészvény 373.50. Angol-Osztrák bank 150.— Unió bank 269.— Länderbank 304.— bankgyűlés 234.50, osztrák-magyar államvasut részvény 330.25, északnyugati vasut részv. 70.75, elbavölgyi vasut 250.50, dunagőzhajós részv. 237.75, alpesi bányarészvény 132.50, májusi járadék 324.—, osztrák koronajáradék 271.50, magyar arany. 99.85, magyar koronajáradék 99.50 német birodalmi márka készpénz 57.25, utimórá 59.50, török sorsjegyek 59.02, rimamurányi vasmű — déli vasut — dohányrészvény —. Napoleon d'or 9.88 1/2 Lombard —.

Külföldi értéktözsdek.

Berlin, november 14. (Tőzsdei tudósítás.) A tegnapi londoni, párisi és new-yorki tőzsdék szilárdaságának hatása miatt a mai tőzsde kedvezőbb irányzattal nyílt meg. Az angol csapatok megérkezése Dél-Afrikában azért hatolt kedvezően az irányzatra, mert sokan azt a reményt fejezték ki, hogy most már gyorsabban fog befejeződni a háború. Az itéleti forgalom nem volt nagy, mert a pénzpiac helyzete tartózkodóvá tette a spekulációt. Bányateértékek az essen középnyugat kedvező jelentéseire és a saar-vidéki árami bányák közszárazainak emelésére (1900. első felére) élénkek voltak. Magánleszámitolási kamatláb 57/60.

Berlin, november 14. (Zárlat.) 4 1/2%-os papírjáradék —. 4% osztrák aranyjáradék 99.10. Elbavölgyi vasut —. Magyar koronajáradék 95.—. Osztrák-magyar államvasut 140.50. Kassa-oderbergi vasut —. Bécsi váltóár 169.15. Magyar vasuti beruházási kölcsön 101.10. Alpesi bányarészvény —. Disconto-Commandit 191.10. Általános villamosági Edison 247.—. Gelsenkircheni 195.10. Laurakohó 251.—. 4 1/2% ezüstjáradék 99.10. 4% magyar aranyjáradék 97.90. Osztrák hitelrészvény 330.25. Déli vasut 32.—. Károly Lajos vasut —. Orosz bankjegy 216.60. 4% új orosz kölcsön —. Török dohányrészvény —. Olasz járadék 92.90. Magyar hitelbank —. Dynamit Trust 158.30. Harpeni 199.30. Az irányzat nyugodt.

Hamburg, november 14. (Zárlat.) 4 1/2% ezüstjáradék 98.90. 1860. sorsjegy 141.50. Déli vasut 31.75. 4% osztrák aranyjáradék 99.95. Osztrák hitelrészvény 230.15. Osztrák-magyar államvasut 140.50. Olasz járadék 92.75. 4% magyar aranyjáradék 97.90. Az irányzat nyugodt.

Frankfurt, november 14. (Zárlat.) 4 1/2% papírjáradék 99.35. 4% osztrák aranyjáradék 99.35. Magyar koronajáradék 94.85. Osztrák-magyar bank 150.90. Déli vasut

32.10. Elbavölgyi vasut —. Londoni váltóár 204.25. Bécsi bankgyűlés 134.50. Villamos részvény 145.90. 3 1/2%-os magyar aranykölcsön 82.—. 4 1/2%-os ezüstjáradék 99.15. 4% osztrák aranyjáradék 97.85. Osztrák hitelrészvény 230.50. Osztrák-magyar államvasut 140.30. Északny. vasut —. Bécsi váltóár 169.27. Párisi váltóár 309.16. Unióbank —. Alpesi bányarészvény 270.—. Az irányzat szilárd.

Páris, november 14. (Zárlat.) 3% francia járadék 100.30. Olasz járadék 93.25. Osztrák-magyar államvasut —. Francia törleszt. járadék —. 4% magyar aranyjáradék 99.75. Török dohányrészvény 295.—. Osztrák Länderbank —. 3 1/2% francia járadék 102.10. Osztrák földhitelintézet részvény 1250.—. Déli vasut —. 4% osztrák aranyjáradék —. Ottómanbank 553.—. Párisi bankrészvény 1070.—. Alpesi bányarészvény —. Az irányzat nyugodt.

Budapest-kőbányai sertéskereskedelmi csarnok jelentése.

November 13. A sertésüzlet irányzata változatlan. A) Hízott sertések ára: I. A) Magyar elsőrendű: Öreg nehéz (páronkint 400 kilogramm felüli súlyban) ——— krajcárig. Öreg közep (páronkint 300-340 kilogramm terjedő súlyban) ——— krajcárig. Fialat nehéz (páronkint 320 kilogramm felüli súlyban) 41-42 ——— krajcárig. Fialat közep (páronkint 251-320 kilogramm valóságos) 42-42 1/2 krajcárig. Fialat könnyű páronkint 250 kilogramm terjedő súlyban 43-43 1/2 krajcárig. — II. Magyar szedett: Nehéz (páronkint 280 kilogramm felüli súlyban) ——— krajcárig. Közép (páronkint 220-280 kilogramm súlyban) ——— krajcárig. — Könnyű (páronkint 220 kilogramm terjedő súlyban) ——— krajcárig. — III. Romániai: Nehéz (páronkint 320 kilogramm felüli súlyban) ——— krajcárig. — Közép (páronkint 250-320 kilogramm terjedő súlyban) ——— krajcárig. — Könnyű (páronkint 250 kilogramm terjedő súlyban) ——— krajcárig. — IV. Romániai eredeti (Steckl): Nehéz (páronkint 240 kilogramm terjedő súlyban) ——— krajcárig. — Könnyű (páronkint 250 kilogramm terjedő súlyban) ——— krajcárig. V. Szerbiai: Nehéz (páronkint 260 kilogramm felüli súlyban) 41-42 ——— krajcárig. — Közép (páronkint 240-260 kilogramm terjedő súlyban) 40 1/2-41 1/2 krajcárig. Könnyű (páronkint 240 kilogramm terjedő súlyban) 39-40 — krajcárig.

Sertésletés szám 1899. nov. hó 12. napján volt készlet 34.450 darab, 1899. november hó 13. napján felhajtott 27 darab, 1899. évi november 13. napján elszállított 1039 darab, 1899. november hó 14. napjára maradt készletben 33.438 darab.

Időjelzés.

— A m. kir. országos meteorológiai intézet jelentése. —

Budapest, november 14.

A légnyomási maximum kiterjedésben is nyerve egész Európát elborította. Ehhez képest az idő szárazabbra fordult s csak szórányosan esett jelentéktelen csapadék. A hőmérséklet északnyugaton emelkedett, míg a kontinens belsejében és északkeleten erősen süllyedt.

Hazánkban tegnap még szórányosan esett az északi és nyugati határszélen, míg egyebütt az idő száraz maradt. A hőmérséklet az éjjeli órákban erősen süllyedt, főleg az Alföldön és országzerte sok helyütt a fagypont alatt volt.

Ma reggel az északi Kárpátokban havazott, míg egyebütt az idő száraz és gyengén felhős vagy ködös.

Küldés: Hűvös és száraz idő várható, sok helyütt éjjeli fagygyal.

Vizállás.

Table with columns for location (Duna, Tisza, Körös, Maros, Dég), date (nov. 13, 14), and water level (m t. sz.).

Magyarország legnagyobb selyemáruházában

Fischer Simon és Társainál Bécsi-utca 7. sz. és Deák Ferenc-u. 12.

karácsonyi occasio

folyamatban van. — Óriási raktárunk következtében az idén rendkívül olcsó árak. 4-12 méteres selyem- és bársonymaradékok minden áruban.

Advertisement for KESSLER-féle Magda-hajkenőcs, featuring an image of a woman and text describing its benefits for hair.

Advertisement for HEIM-féle Meidinger-kályhák, featuring an image of a stove and text describing its quality and availability.

Advertisement for BUTOR részletfizetésre, featuring text about installment payments for butters and contact information for Dósa Kálmán.

Advertisement for Szőlőajtványok and ÉLŐSÖVÉNY, featuring text about grape vines and medicinal products.

Large advertisement for DITMAR R. lamps, featuring an image of a woman and text describing various types of lamps and their availability.

Advertisement for Lant és Biblia, featuring an image of a person holding a sign and text about books and publications.

Színházak, szórakozó helyek.

NEMZETI SZÍNHÁZ.
Szerda, 1899. évi november hó 15-én.
D. u. 2 1/2 órákor. A középiskolák tanuló ifjúságának rendezett előadás.

A proletárok.
Színmű 4 felv. Csiky Gergelytől.

Személyek:
Szedervári Rákosi Sz. Irén Török I.
Zátonyi Gyenes Mosolygó Ujházi
Timót Szigeti Darvas Mihályfi
Bankó Zilahi Elza Szaocsvayné
Tulipán Gabányi Borcsa Vizváriné

Est e:
A menyem.
Vigjáték 3 felvonásban. Írták: Fabrice Carré és Paul Bilhaud. Fordította: Adorján Sándor.

Személyek:
Leverdier Ujházi Malescot Hetényi
Leverdierné Rákosi Sz. Lodoiszka Paulayné
Paul Dezső Honoré Zilahi
Márta Csillag Ferdinand Latabár

Kezdete 7 1/2 órákor.

VÁR-SZÍNHÁZ.
Szerda, 1899. évi november hó 15-én.
Zárva.

M. KIR. OPERAHÁZ.
Szerda, 1899. évi november hó 15-én.
A hugonották.
Nagy opera 4 felvonásban. Zenéjét szerzte Meyerbeer. Szövegét írta Scribe.
Kezdete 7 órákor.

VIGSZÍNHÁZ.
Szerda, 1899. évi november hó 15-én.
M á s o d s z o r:

Osztrigás Mici.
Bohózat 3 felv. Írta: Feydeau. Fordította: Béldi Izor.

Személyek:
Petypon Hegedűs Corignon Góth
Gabriele Nikó L. Montgicourt Balassa
Tábornok Szathmáry Guerriac Bárdi
Clementine Almási L. Viretené Makróczyzné
Osztrigás Delli E. Bároné Bálint R.

Kezdete 7 1/2 órákor.

NÉPSZÍNHÁZ.
Szerda, 1899. évi november hó 15-én.
A kis szökevény.
Operett 3 felv. Írták Hicks és Nicholls. Fordították Kacziány Géza és Makai Emil. Zenéjét szerzték Monkton és Caryll.

Személyek:
Lord Coodle Tollagi Gray Küry Kl
Lady Coodle Krecsányi Phipper Kovács M.
Stanley Ed. Szirmai Carmenita Hegyi
Dorottya Radványi Alice Blaha S.

Kezdete 7 órákor.

MAGYAR SZÍNHÁZ.
Szerda, 1899. évi november hó 15-én.
L. Komáromi Mariska asszony fellépével.

Szulamit.
Zsidó daljáték 4 felvonásban. Kövessy Albert átdolgozásából írták: Beóthy László és Makai Emil, zenéjét szerzte: Davidsohn Emánuel.

Személyek:
Monaóh Szilágyi Szulamit Komáromi
Aron Mátrai Abigail Ledofsky
Absolon Beóthy Cingitang Rózsahegy

Kezdete 7 1/2 órákor.

URÁNIA SZÍNHÁZ
Kerepesi-ut 21.
Szerdán, november 15-én színré kerül
Küzelem az éjszakai pólusért.
Ezt megelőzi
A dobsinai jégbarlangról.
Tudományos előadás vetített képekkel, írta Cholnoky Jenő egyetemi adjunktus.
Kezdete fél 8-kor.

Somossy Mulató
(Nagymező-utca).
Albrecht Ferenc, igazgató.
A jeles novemberi műsor.
La jolite L. Fagette
érdekes párisi chansonjaiban.
Uj képek,
Tableaux-vivants
— Érdekes. — Pikáns! —
Jane Valder
Seherzade
az 5 új táncában.
Pénztárnyitás 7 órákor. Kezdete 8 órákor.
A mulató villanyos világítása saját gépei által eszközöltetik; a gépek Wüste és Rupprecht gépgyárosok által készitettek.
Elővételi jegyek **Weiss A.** nagy szivar-élzse IV., **Károly-körut 26.** és a mulató nappali pénztáránál kaphatók.
Vasár- és ünnepnap 2 előadás,

Ehm János éttermei a Nemzeti Színház épületében
Ma és mindennap **Bandi Marci és fiai** kedveit zenekara hangversenyez.
(azelőtt Szikszay Ferenc).
Színház után friss étlap.

GYEREKRUHÁT
és fehérneműt, valamint egész gyermek-kelengyét, divatos és szolid kivitelben, olcsón készít

FRIEDMANNÉ
HERZ
IRÉN

Budapesten, VI. ker., Bajnok-utca 1. szám.

A legdivatosabb és letelegánsabb szecesszió, barokk, empire, angol és ó-német

BUTOROK.

Szalom, ebéd, háló stb. berendezések kizárólag műkésztésű minőségben nálunk nagy választékban legutányosabb árakban kaphatók. Vidéki rendelvények vászonban és rekeszekben csomagoltatnak. Butortömb 1 frtért bérmentve kapható.

Szabó Ferenc és társa Budapest, Kerepesi-ut 12.

LINOLEUM egész helyiségek padlózására, Linoleum-szőnyeg, Linoleum-futó

Szőnyeg-raktár: **MILDNER H.** Budapest, IV., Váci-utca 3.

LINOLEUM az egészségügyileg legjobbnak elismert, legolcsóbb és legtartósabb padlófedés, pormentes, neszfogó, ruganyos, hasadégmentes és tartósabb, mint bármely más padlózat.

Sneidig egyenruhákat készít

BLUM SÁNDOR
Budapest,
Váci-utca 12. szám.

MERCUR

bank- és váltó-üzlet részvénytársaság BUDAPEST Dorottya-utca 12. sz.

160,000 korona nyerhető:

1 db 4 ^o /o-os Magyar Jótételező-igényvnyel.	1.75
Húzás november 15-én.	
Főnyeremény 70.000 korona.	
1 db 3 ^o /o-os Osztrák földhitel-igényvnyel.	1.75
Húzás november 16-án.	3.50
Főnyeremény 90.000 korona.	
A kettő együtt csak 3 frt 25 kr. Postai megrendeléseknél portóért 15 kr. kiüldendő.	

Házassulandók figyelmébe!!
Legszébb drágakő ékszerek, gazdag választékban, brillant gyűrűk, fülbevalók, karkötők, nyakékek, nyakfűzők, aranyórák és láncok és jeggyűrűk legutányosabban.
Sohánvald Imre ékszergyárosnál.
Pécselt, (Király-utca) szereshetők be, aki választmányi küldeménytel bármily nagyságban és összegben szívesen szolgál.

UJ! FOLTŰNŐ! EREDETI!
FOLIES CAPRICE
Ma 3 bohózat és pedig
„Die verkaufte Frau“
Le a hussal!
és
Eine Pfändung im Dampfbad.
Továbbá fellépnek
Hleber Fritz és
Führer Hansi
eredeti bécsi duettisták.
Erkély incoquino páholyok.
Kitűnő konyha és italok. — Mérsékelt árak. — Figyelmes kiszolgálás.

Arany- és ezüstáru-gyár
és verde-intézet.
Rubin A. és Fia
BUDAPEST.
Gyár:
VIII. Nemzet-utca 9.
Telefon 56-60.
Iroda és elárusítás:
VIII. Eszterházy-utca 20.
Telefon 57-92.
Saját készítményű
sima és mintázott evőkészletek, tálca, kenyérgosarak, gyümölcstartók, girandolok, gyertyatartók, service-ok, toalette-ok, versenydíjak, koszoruk, érmek, mindennemű egyházi tárgyak stb mindennemű kivitelben.
Nagybani árak.
Javitások és ujja-alakítások saját költségen eszközöltetnek.

Alapították 1801. Alapították 1801.
Legánomabb minőségű vutódi

Ménés-Györöki
vörös és fehér
Muszká-Magyarádi
asztali, ménesi- és tokaji-aszubborokat, valamint ménesi-cognacot ajánl leguagyobb választékban
Domány József Aradon,
cs. és kir. ő folaégo a szász és szerb király, ugyanit ő fea égo Károly bajor hercegnok udvari szőlőbirtokos és bornagykereskedő.

Grand Café Hanusz
Erzsébet-körut 53.
Nagy Katona-hangverseny.
18 billardasztal. — Fényes világítás.
Előkelő családok találkozóhelye.

A Kőbányai Királysörfőző
Góliát Malátá-Kávėja
a legtaplálóbb.
Ugyanazon malatából készül, amelyből a hirveves
Góliát Malátásör,
melyet Dr. Korányi és Dr. Kétyly budapesti, és Dr. Benedict bécsi egyetemi tanár urak ajánlásai dicsernek és gyengeségeknél mindenki sikerrel használ.
A Góliát Malátá-Kávėja
minden más kávépótléknál jobb, taplálóbb és egészségesebb; megrendelhető:
LANDAUER IGNÁC és FIAI
budapesti nagykereskedő cég vezérképviselőnl.
A Góliát Malátásör
megrendelhető: a Kőbányai Királysörfőző r.-t. gyári irodájában Kőbányán és városi irodájában Budapesten. VII., Kertész-utca 30.

Előnyös vétel.
Délvidéken 364 holdas termő sík humus föld több épülettel, vasút mellett eladó. Közében nagy város és fürdőhely. Teher 56.000 frt. Egyelőre tizezer frt tulajdonosnak fizetendő, hátralék meggyezés szerint. Szomszédságban 200 hold kapható. Kisbirtokosnak alkalmas vétel. Ajánlatot „Richard” jellegvel továbbit: Mosse Rudolf Budapest, Károly-körut 9.

Benczikyné Rajza Lenke
válogatott regényei
Benczikyné. Saját kezébe ... 50
Benczikyné. Ó az Regény ... 1.-
Benczikyné. A hegy-ség tündére ... 1.-
Benczikyné. Rang és pénz ... 1.-
Benczikyné. A vér ... 50
Benczikyné. Közvélemény ... 1.-
Megrendelhető a „Budapesti Napló” kiadóhivatalában, **József-körut 18.**

Nagy árleszállítás.

A fürdőhelyeken lévő fióközletek megszüntetése miatt

SCHLESINGER RÓBERT

Dorottya-utca 6. sz. a.

Iévő czipőáru raktárában a tulhalmozott árukészlet minden cikke egy hónapon át *mélyen leszállított áron* adatik el.

A leszállított ár a kirakatban minden páron fel van tüntetve.

14093

HERCZEG ÉS HORVÁT

Budapest, Kerépesi-ut 52. Adria-szállóval szemben.

Selyem- és flanelbluzokban legnagyobb raktár. Örökös divat-áruháza. Gyászruhák 4 óra alatt készíttetnek.

Csakis nálunk

lehet kapni!

Női télikabát	6.50	król följebb
Finom szőrmédisszal	8.-	"
Legfinomabb	12.-	"
Hosszu paletot	12.-	"
Leány-télikabát	4.-	"
Szőrmegallér	10.-	"

Téli sziperintin-alj	4.50	kr.-tól följebb
Női selyemalkj	6.50	"
Női angol ruhák	15.-	"
Női elegáns selymruhák 16-30 forintig.		
Női ruhaposztók, minden színben 120 cm. 60 kr.		
Női ruháselyem fekete és színes 95 król följebb.		

Titkos betegségek szakorvosa
gyanánt, gyors, alapos és kényelmes módon biztos gyógyulást óhajtó szenvedőknek, 20 éves kórházi és magánorvosi tapasztalataival fogva legjobban ajánlható

Dr. CZINCZÁR J.
egyetem. orvostudor
gyógyít férfinak és nőknél foglalkozási zavar nélkül mindennemű bármily régi keletű

Nemi betegségeket
ugymint húgyszólyást, hólyag és vizelet bajokat, békézőseket, syphilist, onofortósából eredő idegbajokat, a legmakacsabb bőrbetegségeket és szépséghibákat, továbbá

Nemi gyengeségi állapotokat
megleő biztos eredményre gyorsan a legújabb módon.

Rendelő-intézet: Budapest, VII. Kerépesi-ut 14. sz. I. e.
Rendelés: délelőtt 10-11-ig, délután 3-8-ig.
Külön várótermek. Külön be- és kijárat.
Mérésnél díjazás. Levelekre rögtön válasz.

Jó könyvek mélyen leszállított áron:

Babes közhasznú magyar-réz szótár kötet (2 frt) 1.50
Benedek Elek. A szav könyve (1.80) 1.20
Betyáregendék, az alföldi rablóvilág története I. - Karozag Vilmos. Lemondás. regény (1.20) 60 kr. kötet (2 frt) 1.-
Kessutány Géza, nevezetesebb bűnesetek I, II, III, IV. egybekötve (4.80) 2.-
Mihályi Imre. Franciaország alatt. Elmények és kalandok az Aquatoron (2 frt) 1.-, ugyanez kötet (3 frt) 1.50
Mokány Berci viselt dolgai (2 frt) 1.-, ugyanez kötet (2.50) 1.40
Murger Henry, Bohémnia (1 frt) 50 kr., kötet (1.50) 80
Sztroj Miklós, Karag boljáték (2 frt) 1.- kötet (3 frt) 1.50
Tóvölgyi Titusz, Van-e más világ? (A szellemek országából) (1.50) 1.-, ugyanez kötet (2 frt) 1.40
Zola Emil, Pascal orvos regény (1.90) 80 kr. kötet (2 frt) 1.-, 1.20 (A bekerített árak a valódi árakat jelölik) Megrendelhetők a Budapesti Napló kiadóhivatalában József-körút 18.

GUMMI és hálhólyag tucatonként 3, 4, 5-10 frtig. Capote americaine (rövid) 1-6 frtig tucatonként. Női különlegességek 1.80-2 frtig darabja. Női óvszivacsok tucatja 2-8 frtig. Mintagyűjtemény urak számára (25 drb) 5 forint.

Rendelvények rögtön és titoktartás mellett eszközöltenek.

Rothauser M. Ignác és fia
Budapest, Király-utca 6/N. sz.

Gyengeségi állapotok (impotentia) ellen páratlan ellenőrzőgyógyhatással folytán legmelegebben ajánljuk

Dr. MITZGER TIVADAR
HIRNEVES
HYDRO-ELEKTROTHERAPIAI
RENDELŐ-INTÉZETÉT
BUDAPEST,
VI. Teréz-körút 44. I. em.

Tapasztalt gyors és biztos eredmények folytán honorárium teljes gyógyulás után fizethető.

Rendelés délelőtt 8-11-ig, délután 2-8-ig.

Dupla villanydelejeskereszt vagy csillag.

86867. sz. ném. bir. szab. gyógyít és fölvidit kezeség mellett! Csuz, reumatizmus, asztma, álmianság, fülzugas, nagyothallás, idegesség, étvágyhiány, sápkör, fogfájás, migrén, impotencia, fejfájás, epilepszia, valamint minden idegbaj esetében. Az a páciens, aki készülékemmel 45 nap alatt nem gyógyul meg, azonnal visszakapja pénzét.

A kis készülék 2 frt. A nagy készülék 3 frt. Könnyebb betegségeknél használandó. Idült betegségeknek használható.

Szétküldés utánvétellel vagy előleges ártérítéssel.

Müller Albert, Budapest, V. Kálmán-utca 19/V.

Titkos betegségek
gyógyításra e specialista legjobban ajánlható számos éven át szerzett gazdag kórházi tapasztalatai alapján.

Dr. FABINYI J.
v. kórházi orvos, specialista
gyógyít legrövidebb idő alatt biztos sikerrel férfinak és nőknél: húgyszólyást, hólyagbajokat, békézőseket, syphilist, ennek következményeit, makacs hórbajokat és az onofortósából lámadt idegbetegségeket.

Megleő az eredmény férfi gyengeségénél (impotentia) ugy fiatal, mint öregebb egyéneknél. Biztos siker folytán a honorárium utólag is fizethető. Levelekre díjtalanul válasz; kívánatra gyógyszernek.

Lakás: Budapest, Erzsébet-körút 12. sz., (Dohány-utca sarok, I. emelet).
Bejárt a lepcsőn. Külön várótermek.
Rendelés délelőtt 9-3-ig, este 6-8-ig.

Richter-féle Horgony-Pain-Expeller Liniment. Capsici comp.

Ezen hírneves háziaszer ellentáll az idő megpróbáltatásának, mert már több mint 30 év óta megbízható, fájdalomcsillapító be-dörzsölésként alkalmazatik köszvénynél, csúznál, tagzsugatsánál és meghűléseknel és az orvosok által be-dörzsölésekre is mindig gyakrabban rendeltek. A valódi Horgony-Pain-Expeller, gyakorta Horgony-Liniment elnevezés alatt, nem titkos szer, hanem igazi népszerű házaszer, melynek egy háztartásban sem kellene hiányozni. 40 kr., 70 kr. és 1 frt. üvegenkénti árban majdnem minden gyógyszerárban készíten van; főraktár: Török József gyógyszerkeresznél Budapesten. Bevásárlás alkalmával igen óvatosak legyünk, mert több kisebb-börtkü utánzat van forgalomban. Ki nem akar megkárosodni, az minden egyes üveget „Horgony” védjegy és Richter cégjegyzék nélkül mint nem valódit utasítsa vissza.

RICHTER F. AD. és társa, RUDOLSTADT
es. és kir. udvari szállítók.

ALAPITTATOTT 1860.

Utazási költségek megtérítése.

Kedvezmény vidéki vevőimnek!

Hogy a ma kezdődő **Karácsonyi Occasióban** nagyobb szükséglettel bíró vidéki vevőimet is részesíthessem, azon kedvezményt nyújtom t. vidéki vevőimnek, hogy az alábbi tabella szerint aránylag már csekély vásárlásnál is visszatérítem utazási költségeiket. Raktáram bármely ágában történt személyes bevásárlásnál ezen visszatérítés megadatik s így t. vevőim a mellett, hogy szép fővárosunkat nagyobb anyagi áldozatok nélkül felkereshetik, a lehető legelőnyösebben szerzik be szükségleteiket:

Divatkelmémben

Selyemárukban

**Delez- és mosó-
kelmémben**

Csipke- és

szövet-

függönyökben

Terítőkből stb.

Külön a szövetsztály mellett van a vászon- és fehernemű raktár, hol

menyasszonyi kelengyék

nemesak rendelésre készülnek, hanem a legegyszerűbbtől a legfinomabbig készletben vannak s azok izléses és szolid elkészítése a legszelebb körökben elismerésre talál.

Hazai gyárimányok (Rózahegy, Szepes-Igló, Késmárk) legiavát raktáron tartom, a **késmárki himzőgyár** (Késmárk, Podolin, Szepes-Béla) svájci módon gyártott gyönyörű himzéseit feherneműek részére a gyár által előírt eredeti gyári árakon hozom forgalomba.

Kívánatra díjtalanul megküldhető:

1. Vászoneműek mintái,
2. Most megjelent 700-nál több litogr. és színes ábrát tartalmazó diszkötésű árjegyzékem, mely üzletem fehernemű osztályáról nyújt áttekinthető tájékoztatást.
3. A Késmárki himzőgyár készítményeinek mintái.
4. A Karácsonyi Occasio mintái (Részletes leírást lásd e lap holnapi számában.)

Visszatérítés

Budapest környék szomszédos forgalmában már 20 koronás vásárlásnál 2 drb. II-od osztályú személyjegy árát térítem meg.

<p>I. II. III. zonákban lakó vevőm személyesen üzletben eszközölt</p>	<p>50 koronás bevásárlásnál 1 darab gyorsvonat II-od osztály, vagy 2 " személyvonat III-ad osztály jegy árát kapja visszatérítve; a hányszor 50 koronás a bevásárlás, annyiszor lesz ezen egység vissza- térítve, ugy, hogy pl. 200 koronás bevásárlásnál 4 darab gyorsvonat II-od osztály, vagy 8 " személyvonat III-ad osztály jegy árát térítem meg.</p>	<p>IV. V. VI. zonákban lakó vevőm személyesen üzletben eszközölt</p>	<p>100 koronás bevásárlásnál 1 darab gyorsvonat II-od osztály, vagy 2 " személyvonat III-ad osztály jegy árát kapja visszatérítve; a hányszor 100 koronás a bevásárlás annyiszor lesz ezen egység vissza- térítve, ugy, hogy pl. 400 koronás bevásárlásnál 4 darab gyorsvonat II-od osztály, vagy 8 " személyvonat III-ad osztály jegy árát térítem meg.</p>
<p>VII. VIII. IX. X. zonákban lakó vevőm személyesen üzletben eszközölt</p>	<p>180 koronás bevásárlásnál 1 darab gyorsvonat II-od osztály, vagy 2 " személyvonat III-ad osztály jegy árát kapja visszatérítve; a hányszor 180 koronás a bevásárlás annyiszor lesz ezen egység vissza- térítve, ugy, hogy pl. 360 koronás bevásárlásnál 2 darab gyorsvonat II-od osztály, vagy 4 " személyvonat III-ad osztály jegy árát térítem meg.</p>	<p>XI. XII. XIII. XIV. zonákban lakó vevőm személyesen üzletben eszközölt</p>	<p>300 koronás bevásárlásnál 1 darab gyorsvonat II-od osztály, vagy 2 " személyvonat III-ad osztály jegy árát kapja visszatérítve; a hányszor 300 koronás a bevásárlás annyiszor lesz ezen egység vissza- térítve, ugy, hogy pl. 600 koronás bevásárlásnál 2 darab gyorsvonat II-od osztály, vagy 4 " személyvonat III-ad osztály jegy árát térítem meg.</p>

Stern József Budapest, Calvin-ter 1. sz.

